

TIIVISTELMÄ PUROMÄKI-NÄYTELMÄSTÄ

Puromäki voisi sijaita melkein missä tahansa Suomessa. Näytelmässä liikutaan Puromäen palvelutalossa vaikuttavien ihmisten keskuudessa, seurataan parin vuoden ajan heidän keskinäisten suhteidensa kehittymistä ja sattumuksiaan. Aika ajoin palaillaan Suomen lähihistorian tapahtumiin.

Henkilöt:

- Sanelma Surakka, Puromäen palvelutalon johtaja
- Mirja Metsola, kanslisti
- Hilja Haahti, kahvion pitäjä
- Margit Johansson, Puromäen asukas
- Viljo Sivula, Puromäkeen muuttava uudisasukas
- Antti Sivula, Viljon poika
- Hanna Juvela, Puromäen asukas
- Laina Lahtinen, Puromäen asukas
- Olga Nuponen, Puromäen asukas
- Rosa Roman, Puromäessä usein vieraileva Olgan ystävätär
- Samuli ”komissaario” Suuronen, Puromäen asukas
- Majlis Kullberg, Puromäen asukas, hautausurakoitsija evp.
- Selma Tokoi, työkyvyttömyyseläkkeellä oleva viisikymppinen sinkku, Puromäen asukas
- Maija Lindman, eläkeläinen
- Oleksi Masku, Puromäen asukas, sotaveteraani
- Aulis Karvonen, Puromäen asukas, sotaveteraani
- Kauko Varonen, eläkeläinen, herastuomari, kaupunginvaltuutettu
- Tapani Jokinen, eläkeläinen, sähköinsinööri evp
- Klaus Holmlund, työkyvyttömyyseläkkeellä näkövammaisuuden vuoksi
- Margot Lundgren, eläkeläinen
- Kati Natunen, kuntosaliryittäjä
- Johannes Paronen, kaupungin sosiaali- ja terveystoimen projektipäällikkö, kaupunginvaltuutettu
- Gunnar Berg, Puromäen asukas
- Karoliina Nyman, eläkeläinen
- Kalle Grön, eläkeläinen

KOHTAUKSET:

1.Kohtaus ”Aamusta aikaisin”

Mirja Metsola istuu Puromäen infossa. Pihalta kuuluu epämääräistä kolinaa (kaiuttimista tarpeen mukaan). Jonkin ajan kuluttua Puromäen johtajatar Sanelma Surakka ilmestyy infon eteen hieman tohkeissaan:

Sanelma: No niin, siellä oli pihalla joku roska-auto peruuttamassa kun ajoin pihaan Subarulla, siinä vähän autojen puskurit hipaisivat toisiaan, ei sen kummenpaa.....No mitäs tänne kuuluu ?

Mirja: Hilda Mäkinen oli kaatunut aamulla huoneessaan.

Sanelma: Voi voi sentään, kävikö pahastikin ?

Mirja: Ei tietääkseni mitään vakavampaa, kodinhoitajat olivat nostaneet hänet pystyyn.

Sanelma: No hyvä, minä pelkäsin, että siellä jo mummoa kylmenee kakkoskerroksessa.....tarkistan kuitenkin, missä mennään...

Sanelma siirtyy oman työpöytänsä ääreen.

Margit Johansson tepastelee käytävällä sukkasillaan. Mirja Metsola huomaa hänet.

Mirja: Margit, har du inte sådan morgontoffel ?

Margit: Ai jassoo...

Margit vilkaisee itse kutomiaan villasukkia jaloissaan kun hän kuulee samanaikaisesti astioiden kilinää kahvion suunnasta. Margit tallustelee kahvioon, jossa alan yrittäjä Hilja Haahti nostelee puhtaita kahvikuppeja tiskille.

Hilja: Margit, vill du ha mera kaffee ?

Margit: Kuule, enkö minä käynyt täällä jo aamulla ?

Hilja: Kävit toki, mutta voit ottaa toisenkin kupillisen, jos maistuu – det kostar ingenting.

Margit: No kai minä sitten voin vielä yhden kupin juoda.

Margit istuu samalle tuolille, jossa joi edellisen kupillisen tuntia aikaisemmin, jää juomaan Hiljan tuomaa kahvia...

2.Kohtaus ”Paluumuuttajat”

Antti Sivula saapuu sovitusti Sanelman juttusille koskien vanhempiensa Viljon ja Ullan paluuta Espanjasta Suomeen ja muuttoa Puromäkeen.

Antti koputtaa Sanelman oveen miimisesti: ”Kop – Kop”

Sanelma: Käy sisään vain Antti.

Antti: Tulin nyt puhumaan siitä vanhempieni Viljo ja Ulla Sivulan muutosta tänne Puromäkeen sitten kun ehtivät takaisin sieltä Espanjasta.

Sanelma: Käytkö Antti vielä lyhyesti läpi, mitä tähän mennessä on tapahtunut, niin päästään paremmin kiinni jutun juoneen.

Antti: Isäni Viljo jäi työttömäksi Olja Oy:stä viitisentoista vuotta sitten, siis alle 55v. ikäisenä. No isä sai aikansa ansiosidonnaista päivärahaa, jonka loputtua he sitten äidin kanssa putosivat kelan päivärahalle. Äitihän oli elellyt kotirouvana jo vuosia, joten hänelle ei mitään yhteiskunnan tukia herunut. Vanhempieni taloudellinen tila meni siten täysin kuralle; kelan rahoilla ei kaksi ihmistä elänyt ja minkäänlaiselle eläkkeelle ei ollut vielä kummallakaan asiaa. Hetken siinä ihmettelivät,

keräsivät sitten pillit pussiin ja päättivät lähteä jonkinlaisiksi elintasopakolaisiksi Espanjan etelärannikolle.

Sanelma: No miten se heidän elämänsä siellä Espanjassa alkoi sujumaan ?

Antti: Eihän heillä sielläkään mihinkään vakiasuntoon ollut varaa, teltassa ja muussa vastaavan tasoisessa majoituksessa eleivät ja hankkivat vähät ruokarahansa torikaupalla ja muilla hanttihommilla; onneksi olivat sentään suht terveitä tuohon aikaan. No iän myötä alkoi sitten tulla pientä vaivaa kummallekin. Olimme taas kerran pitkästä aikaa yhteyksissä keskenämme ja minä päätin silloin, että isää ja äitiä en jätä, vaikka muut näyttivätkin jo sysänneen heidät Euroopan toiselle laidalle vähän niinkuin kerjuuhommiin, jos näin suoraan sanotaan. Pistin sitten tämän asuntohakemuksen vireille Puromäkeen, niinkuin jo hyvin tiedätkin. No heidänhän piti sitten ensi kuussa palata tänne Suomeen. No mitä vielä, isä soitti toissapäivänä hädissään Espanjasta, että äiti on jäänyt auton alle ja kuollut. No lääkärit ja muut viranomaiset siellä väittävät äidin kuolleen äkilliseen aivoverenvuotoon. Kait sitä nyt monenlaista verenvuotoa tuppaa tulemaan, jos kerran auton alle jää. Että piti perkele, anteeksi nyt vaan, vielä tämänkin tulla tähän.

Sanelma: Olen jo hieman selviteltyt tuon äitisi ikävän kuolemantapauksen vaikutuksia. Vanhemillesi on jo varattu asuntopaikka Puromäessä, joten se ei sieltä noin vain katoa, vaikka jompi kumpi puolisoista sattuisikin poistumaan joukostamme – me olemme täällä Puromäessä siihen suorastaan tottuneet, olkoonkin, että tämä äitisi tapaus tuli kyllä poikkeuksellisen varhaisessa vaiheessa noin niinkuin jokapäiväistä asumista ajatellen. Vanhempasi tulevat Suomeen sitten ensi viikolla, näin olen asian ymmärtänyt, toki pahoittelen vieläkin tuota äitisi yllättävää poismenoa.

Antti: No jo oli aikakin.....siis tarkoitan palata kotiin. Pidetään yhteyttä, heippa.

Antti Sivula poistuu Sanelman huoneesta.

3.Kohtaus ”Sijaissairastaja”

Puromäen asukki Hanna Juvela oli vuosien varrella tottunut sietämään erilaisia ”pikkuvaivoja” kropassaan. Monivaivaisuudestaan huolimatta Hanna ei tehnyt asiasta erityistä numeroa, paitsi jos joku sattui tai erehtyi kertomaan Hannalle omista sairauksistaan. Hanna istui Puromäen kahviossa lukemassa Iltalehteä kun paikalle tuli kangasta kutomasta Laina Lahtinen.

Laina: Taas alkoi särkemään hartioita, se on kait herännyt taas henkiin parituntisen kangaspuiden ääressä äheltämisen jälkeen.

Hanna: Se tuollainen kolotus nivelissä on aika pitkälti psyykestä kiinni; jos ja kun mieliala jostain syystä nousee, niin kolotus jää ikäänkuin taka-alalle, tai sitten vain unohtuu. Ja jos et muista, että sinulla oli joku kipu jossain kohtaa, niin ei se sitten enää vaivaakaan, näin yksinkertaista se on tuo taudin kesyttäminen, kun jutun juonen oivaltaa.

Laina Lahtinen kuunteli Hannan esitystä antaumuksella ja odotti siihen asti kunnes Hannan puhe lopulta keskeytyi. Yht’äkkiä Lainan ilme kirkastui:

Laina: Tiedätkö mitä, nyt se särky hartioissa tuntuu kadonneen, siirtyikö se mahdollisesti sinulle ??

Hanna katsoi Lainaa suoraan silmiin ja vastasi:

Hanna: Ei nyt varsinaisesti tunnu mitään erityistä kropassa, mutta toisaalta minulla on aina pohjalla sen verran omaa vaivaa, että ei siinä sinun kolotuksesi tuntuisi. Mutta jos tunnet minulta apua saaneesi, niin ole hyvä vaan – ei meikälaista pienet säryt hievauta sinne eikä tänne, oli ne sitten alkuperältään omia tai vieraita.

Laina jatkoi innoissaan:

Laina: Kuule Hanna, nythän me olemme keksineet sinulle varsinaisen sivutoimen, eli sellaisen sijaissairastajan viran. Minulle ainakin tuli nyt niin helpottunut olo, että tarjoan sinulle tästä hyvästä munkkikahvit !”

Laina käy noutamassa kahvion tiskiltä kaksi kupillista kahvia ja kaksi munkkia. Kahvia ryystäessään Hanna sitten toteaa:

Hanna: No nyt on sitten sijaissairastajan ensimmäinen työkeikka heitetty ja tilipussi on saatu kouraan, niin että tattista vaan Laina.

Kahvikupin ääressä vanhat rouvat sitten jatkoivat Hannan urakehityksen suunnittelua:

Laina: Entäs nuo miesten vaivat sitten ?

Hanna mielti hetken ja ehdotti sitten:

Hanna: Ex-miehelläni oli aikoinaan eturauhasvaivoja, mutta hän pääsi niistä eroon pienellä leikkauksella, eikä asia vaivannut häntä sittemmin. Eli voim siis tarvittaessa viitata sairastelleen mieheni tuntemuksiin, vaikka en sukupuolestani johtuen voisikaan ottaa noita äijien vaivoja suoraan omiksi taudeikseni. Tuollaisen konsultoinnin voisi hoitaa vaikka puoleen hintaan.

Laina: Kuulostaa todella hyvältä, Hanna. Mutta olisiko sellaisia vaivoja, joissa et voi auttaa ?

Hetken tuumittuaan Hanna antoi oman arvionsa mahdollisuuksistaan:

Hanna: Varhaisen iän dementiaa voisi olla hankala hoitaa.

Laina: Siis mitä tarkoitat nyt ?

Hanna: No jos esimerkiksi sanot 15-vuotiselle jälkikasvullesi, että älä sitten töhri bussipysäkkejä tussipiirroksilla, niin eikös tuo mokoma mene jo samana iltana kadunvarteen riipustelemaan töherryksiään, eli ei pelaa muisti kovinkaan pitkään monilla tuon ikäisillä. Mutta toisaalta, vaikka nuoruus onkin joskus paha tauti, niin onneksi se paranee nopeasti.

Laina: No entäs sitten vanhuusiän dementia ?

Hanna: No se voi olla tietysti pahempaakin, mutta eihän se pappa tai mummo toisaalta jaksakaan enää iltapimeällä lähteä minnekään paikkoja töhrimään, eli korkealla iällä on kyllä hyvätkin puolensa.

Laina kuiskaa Hannalle:

Laina: Onkohan tuolla Hiljalla joku neurologinen vaiva, kun liikkuu jotenkin hitaanlaisesti ?

Hanna: Ei kait nyt sentään, ainahan tarjoilija on asiakkaan näkökulmasta liian hidas.

Laina: Muuten asiasta kolmanteen, minä voin kyllä hoitaa tuota sijaissairastajan tehtävän markkinointia puolestasi, että eikun hyvää työviikon jatkoa vaan !

Hanna: Sitä en epäile hetkeäkään.

Hanna nousi pöydästä ja lähti odottamaan seuraavia asiakaskontakteja.

4.Kohtaus ”Hullun paperit”

Seuraavalla viikolla Antti Sivula soittaa hätäntyneenä Sanelma Surakalle Puromäkeen. Sanelman puhelini soi ja Sanelma vastaa:

Sanelma: Puromäen palvelutalo, Sanelma Surakka...

Antti (ääni kaiuttimesta): Antti Sivula täällä, no nyt on maailman kirjat sekaisin ! Isä on parhaillaan Seutulassa lentokentällä äidin arkun kanssa; isää ei päästetä tulemaan Puromäkeen, vaan sikäläiset viranomaiset, siis ne jotka siellä ihmisten papereita syynäävät, ovat pistäneet isän arestiin odottamaan jatkotoimia.

Sanelma: Mitä ihmeen jatkotoimia ?

Antti: Ymmärsin, että ne jatkotoimet tarkoittavat tässä tapauksessa passittamista Kallokosken sairaalaan johonkin psykiatriseen pakkohoitoon. Syynä on kuulemma Espanjan viranomaisilta saatu lausunto, jossa todetaan isän hourailavan, koska hän väittää äidin jääneen auton alle, vaikka todellinen kuolinsyy on heidän mukaansa äkillinen aivoverenvuoto, eli sellainen, joka voisi, siis heidän mukaansa, aiheutua muustakin kuin autoon törmäämisestä.

Sanelma: Ei voi olla todellista !.....Otetaan nyt tämä ihan rauhallisesti. Minä otan heti yhteyttä Kallokosken sairaalaan ja yritän selvittää asiaa heidän kanssaan, ei tämä hyvänen aika sentään voi olla näin vaikeaa.

Sanelma selaa nopeasti muistikirjaansa ja näppäilee samantien numerosarjan puhelimeensa:

Ääni puhelimessa (kaiuttimesta): Kallokosken sairaala, kuinka voin auttaa ?

Sanelma: Saanko ylilääkäri..., muistaakseni hän on edelleen Ilari Tapala, vai onko vielä ?

Ääni puhelimessa (kaiuttimesta): Hetkinen yhdistän.....Ilari Tapala puhelimessa.

Sanelma: Niin, täällä on Sanelma Surakka Puromäen palvelutalosta, päivää. Minulla on tällainen tapaus, jossa meidän asukasta nimeltä Viljo Sivula ollaan pasittamasta Seutulasta suoraan teille.

Ääni puhelimessa (Ilari Tapala, kaiuttimesta): No niinpä näkyy olevan, sain nimittäin aamulla sähköpostia aiheesta, ja minulla syttyi jo sitä lukiessani keltaiset vilkkuvalot päässä; tässä eivät kyllä minun kokemukseni mukaan täyty selkeän mielenterveysongelman tunnusmerkit. Vaikka tämä Kallokoski onkin niin sanottu mielisairaala, niin ei järjen käyttö ole meillä kiellettyä, pikemminkin pyrimme täällä palauttamaan sitä ajattelukykyä, jonka menettämiseen muut ovat jo ehkä ehtineet alistua. Ehdotankin nyt, että jos mainitsemanne Viljo Sivula kuitenkin ehditään tänne tänään tuomaan, niin minä hoidan sitten asian täällä paikan päällä ihan potilasta nähden. Ja jos Viljo Sivula on vielä Seutulassa, niin käännytän hänet suoraan sinne Puromäkeen kelan ja vakuutusyhtiöiden lääkäreiltä opitulla menettelyllä, eli potilasta näkemättä.

Sanelma: Voi kiitos paljon teille !

Sanelma sulkee puhelimensa helpottuneen oloisena.

5.Kohtaus ”Kadonnut kolmesatanen”

Tallinnan matkan jälkeisenä päivänä Olga Nuonen ja Rosa Roman istuivat Puromäen kahviossa murtunut ilme kasvoillaan. Samuli Suuronen huomasi heti naisten apean olotilan ja ystävällisenä miehenä päätti ottaa selvää syystä moiseen asiaan tilaan:

Olga: Meiltä varastettiin eilen Tallinnan laivalla kolmesataa euroa.

Samuli: No kerroppa nyt, mitä tarkalleen ottaen tapahtui.

Olga: Menomatalla sain Rosalta lainaksi ostoksia varten kolmesataa. Laitoin rahan hytissämme olevan matkalaukkuni sivutaskuun ja mielestäni hyvään piiloon. Lähdimme hytistä baariin drinkeille ja laitoimme hytin oven lukkoon. Kun sitten palasimme takaisin hyttiin, ajattelin ottaa sen jemmaan laitetun kolmesatasen lompakkooni, jota säilytän aina olkapäälläni roikkuvassa käsilaukussani. Ja anna mun kaikki kestää, joku oli käynyt pöllimässä sen rahan sieltä matkalaukusta !

Rikostutkijamaisin ottein Samuli ”komissaario” Suuronen halusi tehdä vielä tarkentavia kysymyksiä:

Samuli: Missä hytin avain oli silloin kun olitte sieltä poissa ?

Olga: Avain oli taatusti koko ajan mukana käsilaukussani.

Samuli: Tapahtuiko siellä drinkkibaarissa mitään erityistä, pääsikö esimerkiksi joku penkomaan käsilaukkuasi ?

Olga: No eihän siellä mitään sellaista sattunut; kävimme kyllä välillä pyörähtämässä tanssilattialla.

Rosa: Se oli muuten Anitta Mattila, joka lauloi siellä.

Samuli: No, tuliko teille missään vaiheessa mieleen kertoa laivan henkilökunnalle tästä rahan katoamisesta ?

Olga ja Rosa (yhteen ääneen): Eihän sellaisessa paniikitilanteessa osannut oikein mitään tehdä – onhan se nyt ihan kauheeta kun ihminen ryöstetään keskellä kirkasta päivää!

Samuli: No niin aina.....Olihan se koko kadonnut rahamäärä siinä samassa matkalaukun sivutaskussa ?

Olga (hermostuneena): Tottakai oli, sehän oli kaikki yhtenä setelinä siellä.

Samuli mietti hetken ja jatkoi sitten:

Samuli: Minä selvittelen tätä tapausta nyt hetken ja palaan asiaan heti tarpeen mukaan, jos rouville sopii.

Samuli poistuu paikalta. Olga ja Rosa jäävät istumaan Puromäen kahvioon. Hetken kuluttua Samuli palaa määrätietoisin askelin kahvioon:

Samuli: Minulla olisi nyt uutta ja ratkaisevaa tietoa siihen rahan katoamiseen liittyen. Tyttöystäväni Lilian kävi tarkistamassa Suomen Pankin nettisivulta ja huomasi sieltä tärkeän yksityiskohdan: kolmensadan euron seteliä ei ole käytössä lainkaan, ei Suomessa eikä muuallakaan. Joten katson nyt tämän epäilyllyn rikostapauksen omasta puolestani selvitettyksi.

Rouvien suut lokahtivat nyt sepposen selälleen ja kumpainenkin jää sanattomana istumaan paikoilleen.

Kahviota pitävä Hilja Haahti ei mitenkään voinut olla kuulematta ajoin äänekkäänäkin käytyä keskustelua mystisesti kadonneesta rahasta:

Hilja: No mutta tytöt, jos kadottaa jotain sellaista, jota ei ole olemassakaan, niin eihän silloin ole tapahtunut mitään vahinkoa, eihän ?

Olga ja Rosa poistuvat kahviosta myrtyneen näköisinä.

6.Kohtaus ”Viljo tulee”

Viljo Sivula on vihdoon saapunut Puromäkeen muiden asukkien tutkailtavaksi, mies kuvaili itseään ja aikaansaannoksiaan Puromäen joukolle:

Viljo: Lähdin aikoinaan Espanjaan lompakko tyhjänä, mutta takaisin tullessa oli sentään hullun paperit perstaskussa, niin että ei se sentään ihan hukkareissu ollut.

Mirja: Miten se paluulento sujui ?

Viljo Sivula alkoi selvittää asiaa ovelan oloinen ilme kasvoillaan:

Viljo: Barcelonasta lähtö viivästyi tunnin verran. Olimme jo olleet jonkin aikaa koneessa istumassa, kun lentoemomme kuulutti: Lähtömme viivästyy hieman, koska lentokapteenillemme ollaan parhaillaan asentamassa uutta sydämentahdistinta; sitä odottaessa vaihdamme lentoperämiehen kuulolaitteeseen uudet paristot.

Viljo piti pienen tauon seuraten samalla kuulijoiden ilmeitä, jotka eivät tällä kertaa paljastaneet mitään erityistä. Viljo jatkoi esitystään:

Viljo: Ei vaikaan, ei se kyllä ihan noin mennyt. Mutta toisaalta, kun kuuntelee viimeaikaaisia puheita työurien pidentämisestä, niin ei tuo äskeinen visio tainnut mennä kovin pahasti pieleen.

Majlis Kullberg, hautausurakoitsija evp, esitteli itsensä Viljo Sivulalle:

Majlis: Hei , minä olen Majlis Kullberg, minulla oli aikoinaan hautaustoimisto, sitä hoitaa nyt minun poikani.

Viljo halusi samantien asiantuntijan neuvoa hänelle ajankohtaiseen kysymykseen:

Viljo: Nyt kun minun jo edesmennyt vaimoni Ulla pitäisi haudata tänne kotiseudulle, niin millaista arkkua sinä ammatti-ihmisenä suosittelisit ?

Majlis otti heti tottuneen oloisesti tilanteen vaatiman ilmeen kasvoilleen ja kertoi näkemyksensä tietoa kaipaavalle:

Majlis: Teräsarkku on luonnollisesti kestävä, mutta sanoisin, että tammiarkku on kyllä terveellisin.

Viljo: Kiitos vaan neuvoista, palaan sitten asiaan heti huomenna siinä sinun poikasi nykyisin hoitamassa hautaustoimistossa.

Margit Johansson oli jo pitkään - ja tavoilleen uskollisena - ollut ”suustaan kiinni” Hiljan kuppilassa, kun hän oli kuulevinaan aulasta nuorehkon miehen puhetta. Margit nousi välittömästi aamutossuilleen ja lähti hiihtelemään kohti aulassa odottavaa ”nuorukaista”. Jo kokeneen leski-ihmisen elkein hän ojensi kätensä tervehtiäkseen 68-vuotista Viljo Sivulaa, joka vasta totutteli elämään ilman parempaa puoliskoaan:

Margit: Tervetuloa vaan tänne joukkoomme nauttimaan Puromäen mummoparkin parhaita paloja !

7.Kohtaus ”Puromäki taistelee”

Margot Lundgren oli ystävättärensä Annan kanssa käynyt laittamassa uudet loimet askartelutilan kangaspuihin; puut olivat näinollen valmiina ottamaan vastaan seuraavan, vuorolistan mukaisen matonkutojan. Selma Tokoi oli Puromäessä vakituiseen asuvana tietoinen tilanteesta, joten hän otti omat matonkuteensa huoneestaan ja meni askartelutilaan aloittamaan seuraavaa taiteellista luomustaan. Selma ehti paukauttaa ensimmäisen kuteenpätkän puihin kun paikalle saapuu talvitakki yllään puuskuttaen Maija Lindman, innoitettu matonkutoja hänkin. Kohtauksen alussa Selma kävelee infossa istuvan Mirja Metsolan ohi kudelankakerä kädessään ja jatkaa askartelutilaan (ei näkyvissä):

Mirja: Hei Selma.

Pian Maijakin kulkee oma kudelankakerä kädessään kohti askartelutilaa.

Mirja: Hei Maija.

Askartelutilasta alkaa nyt kuulua äänekestä keskustelua (kaiuttimista):

Maija: Mitä pirua sinä täällä touhuat minun kutomisvuorollani ?

Selma: Sinun vuorollasi ? Ei pidä perkele paikkaansa; täällä ei ollut mitään vuorolistaa kun tulin viisi minuuttia sitten, ja se on ihan varma !

Maija: Älä sinä saatana yritä mitään, olet taatusti heittänyt sen listan jonnekin.

Selma: No mihin helvettiin minä sen olisin ehtinyt heittää, sinähän perkele syöksyit tänne heti perääni kuin yleinen syyttäjä, saatana.

Maija: No kyllä minä siihen listaan eilen nimeni laitoin heti kun Margot ja Anna olivat täältä lähteneet.

Selma: Ja missähän helvetissä se perkeleen lista nyt sitten on, ei täällä mitään ole näkynyt, helvetti !

Naisten kovaääninen keskustelu oli jatkunut jo niin pitkään, ettei Sanelma ,eikä moni muukaan, voinut olla sitä kuulematta. Sanelmalla on jo vahva epäily siitä, ketkä taas ovat asialla ja suuntaa määrätietoisesti kulkunsa askartelutilaan. Sanelma läimäyttää pari kertaa kämmeniään vastakkain ja karjaisee (dialogi kaiuttimista):

Sanelma: Ottelu seis ! Avustaja tulee nyt kehään. Mistä tällä kertaa kiikastaa ?

Tuossa vaiheessa Laina Lahtinen tulee sattumalta paikalle. Sanelma kysyy heti Lainalta:

Sanelma: Oliko sinulla Laina mahdollisesti vuoro varattuna siinä listassa, jota nyt ei vain tunnu löytyvän ?

Laina: Minun nimeni oli siinä vasta kolmantena.

Sanelma: Hyvä; nyt minä annan sellaisen Salomonin tuomion tässä riita-asiassa: Laina ottaa ensimmäisen kutomisvuoron, ja te kaksi häivytte täältä ja vähän äkkiä !

Aulan käytävään oli jo kertynyt hieman yleisöä seuraamaan näytelmän jatkoa. Askartelutilan ovi aukeaa vihdoon ja ulos syöksyy ensin Selma kasvot punaisina jatkaen vauhdilla kohti omaa asuntoaan. Seuraavana ilmestyy Maija yhtä punakkana takki kainalossaan. Maijan pyyhkäistessä käytävää pitkin kohti ulko-ovea Samuli Suuronen alkaa taputtaa hänelle kuin maratonin voittajalle ikään. Näihin kannustuksiin Maija vastaa urheilijamaisesti:

Maija: Painukaa helvettiin koko saatanan sakki !

Oleksi Masku on tullut paikalle hänkin ja toteaa Samulille:

Oleksi: Se on nyt sitten taas aselepo täällä ainakin hetken aikaa. Minun viimeisin aseleponi alkoi syksyllä 1944; sitten tulikin heti perään komennus raivaamaan merimiinoja Suomenlahdelta, sitä kesti sitten pari vuotta yhtä soittoa.

Sanelma astelee työhuoneeseensa ja antaa ruudinkatkuisen savun hälvetä Puromäen käytäviltä.

8.Kohtaus ”Pöljän paperit”

Puromäen asukki Aulis Karvonen kävelee kahvioon ja huomaa Hanna Juvelan ja Margit Johanssonin keskustelevan intensiivisesti jostain aiheesta. Tarkemmin kuulosteltuaan hänelle selviää puheen aiheen liittyvän mielenterveysasioihin. Margit jatkaa keskustelua:

Margit: On se kauheaa, kun nuoret terveet ihmiset yhtäkkiä sekoavat päästään – vai mitä mieltä sinä olet Aulis ?

Aulis istuu naisten pöytään ja alkaa kertoa oman perheensä sattumuksista:

Aulis: Pojan poikani Kalle meni joitain vuosia sitten armeijaan. No Kalle alkoi heti ensimmäisenä

päivänä kulkea huoneesta toiseen, availi kaappeja ja laatikoita ja hoki kaiken aikaa: Missä se on, missä se on? Kun tätä oli jatkunut useita päiviä, Kallen komppanian päällikkö päätti lähettää pojan armeijan psykiatrille tutkittavaksi. Tämä sitten kuulusteli ja testaili Kallea aikansa ja laati lopuksi kirjallisen lausunnon johtopäätöksistään.

Hanna: No millaisen lausunnon se lääkäri laittoi?

Aulis: Siinä psykiatrin laatimassa paperissa luki suurinpiirtein näin:

Lausunto asevelvollisen mielenterveydestä

Olen tutkinut alovak Kalle Karvosen mielenterveyttä ja todennut hänellä psyykkisiä häiriöitä, jotka ovat omiaan haittaamaan asepalveluksen menestyksellistä suorittamista. Täten ehdotan, että alovak Kalle Karvonen vapautetaan asepalveluksesta.

Albert Julin, psykiatrian erikoislääkäri

Margit: No mitäs se Kalle asiasta tuumasi?

Aulis: Saatuaan tuon paperin käteensä Kalle alkoi hypellä iloisena ja toisti useaan kertaan: Tässä se on, tässä se on!

Hanna ja Margit olivat nyt uteliaina kuulemaan Kallen nykytilanteesta:

Hanna: Miten se Kalle nyt jakselee?

Aulis: Ei Kallella hassummin mene.

9.Kohtaus ”Yyteen jälkeen”

Uuden vuoden jälkeen Aulis Karvonen, Viljo Sivula ja Kauko Varonen tapasivat taas sattumalta Puromäen aulassa. Aulis oli selvästi huolestuneen näköinen, joten Viljo ja Kauko eivät voineet olla kyselemättä syytä moiseen. Aulis päätti siten purkaa huoliensa tässä jo hyväksi koetussa vertaistukiryhmässään:

Aulis: Poikani Mauri on saanut potkut työstään Olja Oy:ssä palveltuaan firmaa yli 30 vuotta. 59-vuotinen mies saa nyt luvan irtisanomisajan päätyttyä pidentää työuraansa eläkeputkessa työttömänä työnhakijana.

Viljo: Oljalla oli ilmeisesti taas YT:t päällänsä; samalla tavalla minäkin lähdin sieltä tuotannollis-taloudellisista syistä silloin 15 vuotta sitten.

Aulis jatkoi tästä:

Aulis: Vajaa vuosi sitten nämä YT:t alkoivat. Pomo oli pyytänyt Mauria käymään läpi johtamansa yksikön porukan ja listaamaan poissaneerattavat tehtävät, eli siis ihmiset, joita ei enää niisanotusti tarvita. No Mauri tunnollisena miehenä teki työtä käskettyä. Lopputulema oli, että Maurille jäi enää sihteerinsä Ritva ja prosessityöntekijä Maija. Pomo kutsui sitten Maurin tulos- ja kehityskeskusteluun, jossa kertoi ottavansa Ritvan omaksi henkilökohtaiseksi sihteerikseen pian eläkkeelle jäävän Raijan tilalle. Eikä tässä vielä kaikki; Maijan hän sanoi laittavansa eläkkeelle, koska naisten kohdalla se on mahdollista jo 60-vuotisenä Oljan ikäohjelman mukaisesti.

Kauko: Mitä sitten seurasi ?

Aulis: Kerrottuaan tuon pohjustuksena pomo pamautti sitten pöytään päivän varsinaisen uutisen: Koska sinulle ei näin ollen jää enää yhtään alaista eli siis henkilöitä johdettavaksesi, olemme johtoryhmässä päättäneet lakkauttaa tehtäväsi nykyisen ja käytännössä jo alasajetun yksikkösi päällikkönä. Johtoryhmän puolesta kiitän sinua näistä vuosista ja toivotan sinulle hyvää menestystä jonkun muun yrityksen palveluksessa. Niin, ja muistathan, että ikäsi puolesta sinulla on irtisanomisajan jälkeen mahdollisuus päästä niisanottuun eläkeputkeen harrastamaan kaikkea sitä, mitä olet ehkä halunnut kaikki nämä vuodet. Eli siinä kaikki lyhykäisyydessään.

Kauko Varonen oli istunut jo jonkin aikaa sormi pystyssä odottamassa puheenvuoroa:

Kauko: Kyllä nuo YT:t olivat tuttua tavaraa siinä minunkin entisessä työpaikassani eli paikallisessa puhelin-yhtiössä. Minä tosin olin viimeiset vuodet luottamusmiehenä, joten nautin noissa tilanteissa henkilökohtaisesta koskemattomuudesta mitä irtisanomisiin tuli.”

Viljo: Miten muuten jouduit tai päädyit tuohon luottamusmiesasemaan ?

Kauko: Työtoverini yli puoluerajojen ilmeisesti katsoivat, että olen sen sortin puniikki, joka loppuun asti pitää duunarin puolta eikä ala nuoleskella työnantajan edustajia, ja eihän sitä muutoin luottamusmieheksi pääsekään. Toisaalta, kunnallisvaaleissa useimmat heistä eivät satavarmasti äänestäneet minua, koska olin juuri sellainen puniikki. Näin se politiikka toimii tässä yhteiskunnassa. Kun sitten täytin 63 vuotta, päätin jättää nuo pönttöyhtiön hommat ja siirryin niiltä osin eläkkeelle.

Vaikka Aulis jo entuudestaan tunsikin Kaukoa melko hyvin, heräsi hänenkin uteliaisuutensa tässä kohtaa keskustelua:

Aulis: Niin, sinähän olet ollut kaupungin valtuustossa jo vuosia, ja olet edelleenkin. Mikä on se voima, joka kampeaa sinut aina uudestaan noihin päättäviin asemiin, mistä tulevat ne ratkaisevat äänet ?

Vanhana politiikan kehäkettuna ja herastuomarina Kaukolla oli jo vastaus valmiina tuon lajin kysymykseen:

Kauko: Äänen keskitys tietyille ehdokkaille oli toimiva taktiikka. Talkooporukalla sitten kärräsimme mummoja ja vaareja äänestyspaikoille, eli äänet kerättiin yksi kerrallaan jokaista syrjäkylää myöten. Kyllä tuo ay-taustakin saattoi hieman avittaa tiukoissa kisoissa.

Kauko ja Viljo nousivat jo tuoleiltaan Auloksen jäädessä vaiteliaana istumaan paikoilleen. Huomatessaan tuon, Kauko palasi takaisin, läimäytti Aulista olkapäälle ja tokaisi:

Kauko: Mitä turhia mietit, lähdetääs porukalla Hiljan kuppilaan kahville, minä tarjoan – se on nyt kaffee på maten .

Aulis: Och sjutton också !

lisäsi 90-vuotinen Aulis ja nousi reippaana miehenä pöydästä. Miehet olivat juuri poistumassa Puromäen aulasta, kun Viljolle tuli mieleen ajankohtainen uutinen:

Viljo: Valtioneuvosto on muuten päättänyt, että Suomessa koiratkin pääsevät nyt ravintolaan, jos ravintolan omistaja antaa luvan.

Kauko: Se on hienoa, että tasa-arvo etenee meillä. Missähän muuten Suomessa asuva romaani mahtaa viettää sen ajan, jonka hänen koiransa istuu ravintolassa nauttimassa uudesta ehdollisesta kansalaisoikeudestaan ?

10.Kohtaus ”rautaa, elektroniikkaa, aivoja”

Laina Lahtinen istui kahviossa kun paikalle nilkutti Margot Lundgren. Margot kertoi, että hänelle laitettiin pari kuukautta sitten vasempaan polveen metallinen keinonivel.

Margot: Laittoivat minulle polveen sellaisen metallinivelen. Kyllä tuo polvi aristaa vieläkin ja särkylääkettä pitää ottaa harva se päivä.

Tapani Jokinen oli juuri pyyhkäisemässä saunan suuntaan ja kuuli naisten keskustelevan mielenkiintoisen ajankohtaisesta aiheesta:

Tapani: Minun perhepirissäni on asennettu parin vuoden aikana rautaa ihmisten sekä polviin että lonkkiin; saa nyt nähdä, kumpi on pahempi riesa, luukato vai ruoste.”

Margot: Olispa vain pelkkää rautaa, monilla meikäläisen ikäisillä kuuluu olevan sellainen sydämentahdistin rintavarustuksensa sisällä.

Tapani: No se on elektroniikkaa se.

Laina: Meikäläisen alkavaan dementiaan olisi kyllä paras lääke uudet aivot, jos vaan löytyisi vapaaehtoinen luovuttaja jostain; laadulla ei olisi niin väliä, meikäläisen hatarassa päänupissa on kyllä kaikki muutokset parempaan suuntaan.

Tapani alkoi nyt päästä vauhtiin:

Tapani: Aivoista tuli muuten mieleen yksi juttu, jonka kuulin äskettäin: Italian Berlusconi ja Venäjän Putin osallistuivat kansainväliseen kokoukseen jossain ulkomailla. Kokousmatkalla herrat joutuivat vakavaan liikenneonnettomuuteen. Heidät sitten kuljetettiin kiireen vilkkaa paikalliseen sairaalaan leikkaukseen. No leikkaukset näyttivät päällisin puolin onnistuneen, mutta melko pian selvisi, että kyseisten potilaiden aivot olivat kiireessä vaihtaneet omistajaa. Kirurgit miettivät hetken, että mitäs nyt tehdään. Mutta onnekseen he huomasivat, että kumpikin leikatuista herroista oli säilyttänyt entisen luonteensa ja käytöksensä, joten turhan hämmingin välttämiseksi vahingosta ei kerrottu mitään julkisuuteen.

Laina: Minä olisin kyllä halunnut ne Berlusconiä aivot; muistaisin paremmin kaikkien naistuttavieni nimet ja puhelinnumerot.

”Sijaissairastaja” Hanna Juvela liittyi nyt kahviossa keskustelemaan ryhmään. Lainalla oli vielä puheenvuoro, joten hän jatkoi samantien:

Laina: Vaivat ja kivut voivat olla joskus niin kovia, että eivät auta lääkkeet eivätkä leikkaukset, mitäs silloin tehdään ? Puuttinin tai Berlusconin aivot voivat pelastaa henkisiltä kivuilta, kun ei tule turhia tunnon tuskia, mutta fyysiset murheet jäävät silti.”

Hanna: Ei kait siinä auta sitten muu kuin armomurha eli eutanasia.

Tapani: Eutanasia tarkoittaa kyllä alunperin hyvää kuolemaa eikä mitään lääkärin suorittamaa henkirikosta.

Margot: Parempi hyvä kuolema kuin huono elämä.

tiivisti Margot Lundgren lopuksi ja kaivoi käsilaukustaan tabletin rauhoittamaan edelleen särkevää ”raudoitettua” polveaan.

Hanna Juvela ei mitenkään voinut olla lisäämättä tuohon omaa kommenttiaan:

Hanna: Minusta elämä ilman sairauksia on suoraan sanottuna tylsää.

Jos nyt kuitenkin palattaisiin takaisin elävien maailmaan, kun täällä kerran vielä ollaan.

Laina: Jo vain se meille sopii. Oletteko muuten huomanneet, että erilaisista vammoista ja vaivoista kärsivillä on kaikilla omat järjestönsä ja liittonsa hoitamassa heidän asioitaan: On sydänyhdistystä, reumaliittoa, selkäseuraa, invalidiliittoa, syöpäyhdistystä ja ties vaikka mitä; luulisi, että olisi järkevämpää yhdistää voimat ja hoitaa kaikkien noiden rajoitteista kärsivien asioita isolla porukalla ja yksissä tuumin ilman tuollaisia sisäänlämpiäviä kuppikuntia. On se kumma, että asioista päättävät ovat noinkin sokeita näissä vammaisten ongelmissa.

Klaus Holmlund lähestyi käytävältä valkoinen keppi ojossa kohti keskustelevaa ryhmää:

Klaus: En minä ole sokea vaan näkövammaisen. Kait ne eri vammaisryhmien vaivat ja murheet ovat kuitenkin sen verran toisistaan poikkeavia, että on vaikea lyödä hynttyitä yhteen tuosta vain. Otetaan nyt vaikka Downin syndroomasta ja vaikkapa rintasyövästä kärsivät ihmiset; mitä yhteisiä asioita heillä sitten olisi ?

Laina: No naiset ainakin voisivat keskustella esimerkiksi sopivan kokoisista rintaliiveistä ja dieetti-ruuista.

Margot Lundgren pääsi tässä välissä vihdoinkin kertomaan omista murheistaan:

Margot: Kyllä se on tällaisen liikuntarajoitteisen hankala liikkua tuolla maalaiskunnan puolella, missä minä asun.

Tapani: No sittenhän sinä olet liikuntarajoitteisuuden lisäksi myös kuntamuotorajoitteinen.

Hilja Haahti informoi nyt kahvionsa aukioloaikojen rajoituksista.

Hilja: Anteeksi nyt vaan, mutta minä mielelläni sulkisin tämän kahvion tältä päivältä, jos mitenkään sopii, palataan sitten huomenna näihin meitä kaikkia kiinnostaviin aiheisiin.

Kuntosaliyrittäjä Kati Natunen on pitkän uransa aikana päässyt perehtymään myös ikäihmisten kehon ja psyyken hoitomenetelmiin. Nyt hän on tullut Puromäkeen esittelemään uutta gerontologisestikin ehkä mielenkiintoista laitetta ja sen terveysvaikutuksia:

Kati: Tämä on tällainen patjaa muistuttava makuualusta, johon syötetään johdoilla sähkö- ja magneettikenttiä; ne sitten stimuloivat verenkiertoa ääreisverisuonistossa ja samalla elvyttävät ihon elintoimintoja; sanalla sanoen, saavat teidät tuntemaan itsenne terveemmiksi ja jopa näyttämään kauniimmilta. Voisitko sinä Laina olla koepotilaana, eli käytkö pitkällesi tuohon.

Lainalla ei ollut pienintäkään syytä vastustaa moista ehdotusta, joten hän laskeutui varovaisesti selälleen kyseisen aparaatin päälle. Kati käynnisti tuon lähes ihmeitä lupaavan hoitolaitteen painamalla ohjauspaneelissa olevaa kytkintä. Nyt oli sitten hyvää aikaa jatkaa esittelyä ja kuulla paikalla olijoiden uteliaita kysymyksiä. Viljo Sivulan ilmeestä saattoi jo päätellä, että kohta tulee kommentteja aiheesta:

Viljo: Onko se nyt niin, että kun tuohon lavitsalle laskeutuu reumatismin runtelema ryppyinen mummo, niin kohta sieltä jo nousee vetreä kylän kaunotar ?

Kati: No, no pojat, eipäs pilailla niin tärkeällä asialla kuin ihmisen kauneus ja terveys.

Laina siinä pitkin pituuttaan loikoillessaan kertoi omia käsityksiään aiheesta:

Laina: Ennen olin minäkin nuori ja nätti – ja olishan se hienoa, jos voisi olla vieläkin edes se nätti. Muuten, minun tyttärelläni on sellainen osteoporoosi, auttaisko tämä hoito siihen ?

Kati: Niin, eihän tämä kyllä ole varsinaisesti siihen vaivaan suunniteltu hoito, joten en kyllä menisi lupaamaan mitään.

Tuossa vaiheessa Viljolla oli jo seuraava ehdotus valmiina:

Viljo: Tämä Karvosen Aulis tässä vieressäni on jo melkein kalju, eli auttaisko tuo aparaatti hiustenlähtöön ?

Ennenkuin Kati ehti vastata mitään, Aulis avasi suunsa:

Aulis: Kuulkaas kansalaiset, se on niin, että järki ja tukka eivät viihdy samassa päässä.”

Viljolla olikin nopeana miehenä jo jatkokysymys tuohon:

Viljo: No, kumpi lähti ensin ?

Joukon naisilta alkoi jo päästä ensimmäisiä naurunpyrähdyksiä, mutta rouvat hillitsivät kuitenkin lopulta itsensä, koska heidän kävi niin sääliksi Aulis-poloista.

Laina oli loikoillut alustallaan jo lasketun ajan, joten Kati antoi hänelle luvan nousta ylös.

Kati: No nyt voit nousta ylös sieltä Laina.

Laina ähersä ja puhisi jonkin aikaa ja pääsi lopulta istuvaan asentoon ja siitä sitten muiden auttamana pystyyn asti.

Kati: No, katsokaapas, kuinka heleän punakka ja freesin oloinen Laina on nyt kasvoiltaan.

Laina: No, kait sitä näillä kiloilla ja ikävuosilla punotus nousee pintaan, kun vääntää itsensä pystyyn tuolta lattian rajasta. Kiitos kuitenkin mukavasta juttutuokiosta - niin ja Katille kiitokset kahvista ja pullasta.

Kati kerää varusteensa pois ja poistuu näyttämöltä muiden mukana. Mirja Metsola ilmestyy Sanelma Surakan työpöydän ääreen. Klaus Holmlund kävelee valkoinen keppi kädessään Mirjan luo:

Klaus: Mirja, voisitko näppäillä minulle terveystakeskuksen puhelinnumeron, minulla olisi asiaa sinne.

Mirja tekee työtä käskettyä ja antaa puhelimen luurin Klausille:

Puhelinvastaajan ääni (kaiuttimesta): Soititte terveystakeskuksen vaihteeseen, valitettavasti emme voi palvella teitä juuri nyt....edellänne on 31 soittajaa.....olette jonossa....palvelemme teitä mahdollisimman pias....olette edelleen jonossa....edellänne on 30 soittajaa....

Klaus kuunteli tuota luringusta tuskastuttavan pitkään. Iltapäivä oli jo kulunut pitkälle ja Klaus päätti tehdä asialle jotain konkreettista. Mies pukee päällysvaatteensa ylleen ja lähtee tallustamaan terveystakeskukseen selvittämään, että mikä ihme siellä "maksaa", kun hommat ei pelaa. Tässä välissä Mirja Metsolaa esittänyt henkilö ottaa kyltin, jossa lukee "Puromäki info", kääntää esiin kyltin takapuolen, jossa lukee "Terveystakeskus ilmoittautuminen". Mirja vetää päähänsä peruukin ja siirtyy nyt tilapäisesti Terveystakeskuksen virkailijaksi. Terveystakeskuksen aulaan saavuttuaan Klaus menee selvittämään asiaansa virkailijalle:

Klaus: Olen yrittänyt saada puhelimitse yhteyttä minua hoitavaan lääkäriin nimeltä Kalervo Huttunen, mutta teidän vaihde vaan höpöttää, että olette jonossa, olette edelleen jonossa.... Eli voisinko nyt jättää vaikka soittopyynnön lääkäriin, että voisin kysellä minulle mahdollisesti tulossa olevista tutkimuksista ja hoidoista.

Virkailija (yksioikaisesti): Ei tänne voi noin vain jättää soittopyyntöjä meidän lääkäreille, jos kaikki tekisivät niin, eivät muutenkin kiireiset lääkärit ehtisi tehdä muuta kuin vastaila noihin soittopyyntöihin. Meillä on täällä tarkat rutiinit ja ohjeet, joiden mukaan toimitaan, muuten koko koneisto menee jumiin. Lääkäreille on varattu tietyt viikottaiset puhelinajat, joiden puitteissa he soittavat potilailleen. Katsotaanpas...., nyt näyttää siltä, että Kalervo Huttusella olisi seuraava puhelinaika ensi viikon tiistaina kello 15-16, mutta en voi mitenkään luvata, että hän ehtisi soittamaan teille silloin, meillä on täällä pitkä jono potilaita. Toki voimme yrittää varata teille uuden vastaanottoajan Kalervo Huttuselle....nyt näyttää siltä, että hänellä olisi ensimmäinen vapaa aika kahden viikon kuluttua torstaina kello 10, niin että varaanko tuon ajan teille ?

Klaus: No mutta, jos minä olen silloin vaikka jo kuollut, niin mitä sitten ?

Virkailija (empien): Niin tuota.....no siinä tapauksessa sairaalan patologi tutkii kuolinsyynne.

Klaus alkaa nyt tosissaan innostua aiheesta:

Klaus: Voisinko nyt sitten samantien varata ajan sille patologille, koska kerran olen täällä ?

Virkailija: No mutta eihän elävälle ihmiselle voi varata aikaa patologille.

Virkailija alkaa nyt osoittaa joitain alustavia merkkejä tulossa olevasta hymynhäivästä yrittäen kuitenkin vielä hetken pitää viran edellyttämää "pokkaa" yllä, vaikka suupielet jo hieman värähtelevät lupaavasti.

Klaus: No olisiko sitten kuitenkin helpompi saada yhteys Kalervo Huttukseen, hänhän sentään hoitaa meitä vielä eläviä, kuten minua.

Nyt neiti virkailija vihdoin päästää kauniin hymynsä valloilleen:

Virkailija: No jos minä nyt sitten kuitenkin yritän jättää Kalervo Huttuselle soittopyynnön huomiseksi iltapäiväksi, vaikka se on kyllä vastoin meidän ohjeita.

Klaus: Kiitos paljon teille kaunis neiti, jään siis odottamaan huomista päivää ja mahdollista soittoa Kalervo Huttuselta.

Klaus lähtee hitaasti kävelemään kohti ulko-ovea toivoen samalla, että voisi nähdä edes vilauksen hymystä, jonka esillesaamiseksi hän teki suoranaisen miehen työn, mutta se näköjään kannatti...

11.Kohtaus ”Sotaa ja rauhaa”

Viljo Sivula ei päässyt osallistumaan Imatran kylpylämatkalle, joten korvauksena menetyksestä hän teki muutaman sukulaisensa kanssa parin päivän visiitin äitinsä synnyinseudulle Viipuriin. Reiluna miehenä Viljo kutsui Aulis Karvosen täydentämään matkaseuruetta, yhdeksänkymmppisen Auloksen oli näin turvallisempi liikkua hänelle vierailla paikoilla. Viljo syntyi evakkomatalla kesällä 1944, joten hänen viipurilaisuutensa laita on vähän siinä ja siinä, ”karjalanpoikia kuitenkin”, vahvisti Aulis. Viljo ja Aulis olivat esinaisensa Sanelman huoneessa kertomassa tuoreita kokemuksiaan kotiseutumatkasta, kun miesten huomio kiinnittyi seinälle teipattuun päivän aihetta sivuavaan tekstiin.

Viljo: Mistäs tuo on tullut ?

Sanelma: Joku teistä sen on runoillut.
No siinä se nyt kuitenkin on ollut jo jonkun aikaa. :

Viljo: No pannaas nyt oikein ääneen lukien, mitä siinä seisoo (*Viljo lukee runon*):

”Kaartaen Karjalan kautta”

Siniselle Saimaalle saavuin,
Puumalassa pikaisesti poikkesin,
sannat soraiset sivuutin,
Pekan ja Pätjän poukkoilut päässäni pyöri.

Imatran Inkeriä ihanaista
Agostini auvoisena armasti,
radalla ripeästi reivasi,
megafonien mylviessä matkasi.

Huhtiniemessä hetken huokasin,
Lappeen liepeillä lataudin.
Vielä kanavalle kaukaiselle katsoin,
kaarisiltaa kaunehinta kaihosin.

Aulis: Ettei vain olisi Jokisen Tapanin hengentuotteita

Tapani Jokisen hahmo ilmestyi samantien oviaukkoon kuin tilauksesta.

Tapani: Kuka kutsui ?

Tapani pääsi nyt kertomaan omia näkemyksiään itä-länsi-matkailun kehityksestä:

Tapani: Silloin 40-luvun alkupuoliskolla kun harrastettiin viisumivapaata matkailua puolin ja toisin, meillä vieraili Venäjän poikia suurinkin joukoin, ja nyt en tarkoita pelkästään itärajalla sotaperäisesti liikkuneta joukkoja, vaan Suomeen vankeusperäisesti siirtyneitä puna-armeijan sotilaita.”

Aulis oli ensin hieman mielteliään näköinen, mutta avasi sitten suunsa:

Aulis: Jos totta puhutaan, niin minäkin olin nuorena varusmiehenä mukana kuljettamassa venäläisiä sotavankeja läntiseen Suomeen. Siihen aikaan oli sotasensuuri päällä, joten noista asioista ei paljon puhuttu edes kotiväelle; ja heti sodan jälkeen oli pelkona joutua syytteeseen sotarikoksista. Nyt kun isot sotarikolliset ovat rangaistuksensa istuneet ja sotakorvauksetkin on maksettu korkojen kanssa, niin alkaa olla kanttia puhua noistakin historian vaiheista.

Tapani nosti sormensa pystyyn ja jatkoi aiheesta:

Tapani: Kiitos tunnustuksesta Aulis. Minun entisellä kotiseudullani oli sotavankileiri numero 23, sinne tuotiin syksyllä -41 tuhatkunta sotavankia rakentamaan rautatietä Jämsään. Kävin veljeni kanssa niiden sotavankien joukkohaudalla; sinne oli haudattu kolmesataa vankia, monet olivat alle 20-vuotisia.”

Sanelma: Voi kauhea sentään, mihin heitä noin paljon kuoli ?

Noita aikoja kokeneena konkarina Aulis antoi oman selityksensä moiseen mieshävikkiin:

Aulis: Kova työ, kylmä, nälkä ja taudit tekivät tehtävänsä siellä niinkuin monella muullakin leirillä siihen aikaan.

Tapani: Siellä lepäävät nuorena nukkuneet Suur-Suomen vastustajat, totesi Varosen Kauko joskus. .

Sanelma: No nyt ovat ajat onneksi toiset.

Tapani sai nyt vielä hieman tuulta purjeisiinsa:

Tapani: Moni on silti vaivannut päätään miettimällä, miten saataisiin liitettyä Karjala takaisin Suomeen. Vähemmälle selvittelylle lienee jäänyt toinen samaan lopputulokseen johtava vaihtoehto, eli Suomen liittäminen Karjalaan. Tosin kerrotaan Kekkonen ja Neuvostoliiton silloisten johtajien keskustelleen tuostakin optiosta; ymmärtääkseni hanke kaatui siihen, että Kekkonen arveli olevansa liian vanha mies hallitsemaan niin suurta valtakuntaa.

Aulis: Minäkin olen sen ikäinen äijä, että nykyiset rajat saavat luvan kelvata.

Aulis poistui Sanelman huoneesta ja jätti muut ratkomaan rajakysymysten saloja.

Viljo Sivula sai käännökkäänsä tekstiviestin, hän lukaisi sen ja siirtyi innostuneen näköisenä Hiljan kahvitiskille:

Viljo: Nyt pitää hieman juhlia, pojantytär on päässyt intistä.

Hilja (naurahtaen): Kappas vaan, sinun lapsenlapsesi on nyt sitten tyttö, joka kävi intin.

Viljo: Näin pääsi käymään. Tyttö sai sieltä vielä alikessun natsat plakkariinsa, eli tässä ollaan nyt vähän niinkuin upseerisukua.

Tapani Jokistakin alkoi tuo Sivuloiden sotilastausta kiinnostamaan:

Tapani: Missäs aselajissa sinä Viljo palvelit armeija-aikoinasi ?

Viljo: No tykistössähän minä ruutia polttelin.

Margit Johansson ehti sopivasti kiilaamaan kahvijonoon Viljon perään. ”Nuoripari” pääsi näin jatkamaan vähän väliä keskeytyvää seurusteluaan. Nyt Margitilla oli ihan tähdellistäkin kysyttävää Viljolta:

Margit: Kuinka sellaisella tykillä oikein ammutaan ?

Viljo kääntyi Margitiin päin ja antoi kaivatun selostuksen ”tyttöystävälleen”:

Viljo: Tykillä ampumiseen tarvitaan vähintään kolme henkilöä: yksi ampuu, toinen katsoo, mihin ammus lentää ja kolmas katsoo, mihin tykki lentää.

Margit (ilme peruslumilla): No sittenhän se on vähän niinkuin synnytyslaitoksella: yksi synnyttää, toinen katsoo, mihin lapsi joutuu ja kolmas vahtii äitiä.

Viljo: Eipähän ole meikäläinen noin läheltä päässyt seuraamaan synnytysbunkkerin elämää. Mutta mitäs sinä muuten teit intissä Tapani ?

Tapani: Minä palvelin viestijoukoissa.

Margit: No siinä ei tainnut paljon ruuti savuta.

Tapani: Ei savunnut kyllä ruuti, mutta pari kertaa nousi sankka savu kenttäradion takaseinästä, kun joku oli kytkenyt radion akut väärinpäin.

Viljo (innostuneena): Ai, no nythän se selvisi, miten niitä savumerkkejä lähetetään.

Margit otti nyt vaihteeksi molemmat miehet puhutteluunsa:

Margit: Kun teitä äijiä näyttää nuo sotahommat noinkin paljon kiinnostavan, niin tähän voisitte isänmaallisina ihmisinä perustaa sellaisen ruutiukko-pataljoonan puolustamaan näitä kotinurkkia, olisi edes pari ukkoa vastassa siltä varalta, että joku tänne haluaa tulla. Vaikka toisaalta, teidän tapauksessa voisi olla turvallisempaa, jos ammuskelisitte vain sellaisilla väripyssyillä jossain siellä metsissä. Minä ja Juvelan Hanna voisimme sitten perustaa sellaisen Lotta Färg-organisaation siivoamaan ylimääräiset maalit teidän naamavärkeistä.”

Miehet olivat suorastaan hämmentyneitä tästä Margitin yllättävästä avauksesta. Tapani raapi aluksi päätään ja kysyi sitten varovasti Margitilta:

Tapani: Koska teillä naisilla ei ole liemmin noita armeijakokemuksia, niin mistä te puhutte keskenänne ?”

Margit: No raskaana olemisesta ja niistä synnytyksistä, johan tuo tuli todettua edellä.

*Margit alkoi hörppiä kahviaan ennenkuin pääsee kokonaan jäähtymään.
Viljo kysyi nyt kuiskaten Margitilta:*

Viljo: Onkohan tuo Hilja pieniin päin, kun vatsa hieman pömpöttää siihen malliin?”

Margit: Ei kait tuollainen vannoutunut sinkku eli vanhapiika ala lapsia tekemään.

Viljo vilkaisi kahvion keittiön suuntaan varmistuakseen vielä, ettei Hilja ole kuulolla.

Viljo: Niin, mutta jos joku olisi hieman avittanut.

Margit: Tyst nu !

Margit huomasi kuinka poikaystävältä meni kerrankin niinsanotusti jauhot suuhun.

Viljo: Taitaa olla aika mennä ottamaan päivätorkut.
Te muut voitte mennä VÄLIAJALLE - eli kahvia ja pullaa on tarjolla...

12. Kohtaus ”Hintasotaa”

Viljo Sivula on mennyt päivätorkuille ja näkee unen, jossa hän osallistuu taistelijana ruokakauppojen hintasotaan talvella 2015:

Elintarvikkeiden hintasota oli ollut käynnissä jo jonkin aikaa. S-marketin myymäläpäällikkö ”Luti” Lammioinen istuu komentohuoneessaan uusia hintakarttoja selaillen. Taustalta voi kuulua vaimeana sota-ajan musikkia. Näytelmässä komentohuoneena toimii Sanelma Surakan työhuone, jonka edustalle on tilapäisesti kiinnitetty kyltti ”S-Market, hintasodan esikunta, myymäläpäällikkö Lammioinen”. Lammioista esittää tässä unessa Tapani Jokinen. Paikalle ilmestyy yllättäen Viljo Sivulan esittämä myyntikessu Rokkanen upouusi hintapistooli (esim. lasten leikkipyssystä naamioitu laite) olkapäällä roikkuen, Rokkasella voi olla päässään sotilaskypärä (mikäli sellainen on käytettävissä):

Rokkanen: Kuulehan sie luti, sano mis sie tarvihet hyvää miestä, täs siul on sellanen...

Lammioinen: Mainiota Rokkanen, minulla onkin teille todella vaativa ja vaarallinen tehtävä, joka alkaa samantien.

innostui Lammioinen, ja jatkoi:

Lammioinen: Vaasan Myllyltä on tiedustelumme mukaan tulossa leipäkuorma, jonka hinnat täytyy käydä pudottamassa ennenkuin ehtivät siirtyä varastoomme. Otatte myymäläalokas Muttisen taistelupariksenne ja siirrytte varaston ulkopuolelle väijyksiin. Ja muistakaa, sääliä ei saa tuntea,

jokainen ylimääräinen euro pitää torjua panoksia säästämättä. Ottakaa Muttisen kanssa riittävästi panoslippaita mukaanne.

Rokkanen: Tuohan soppii miulle mainiost, miul onkii tää Tikkakosken uus hintapistooli mukanain, täl myö suolataanki koko leipäkuorma viimest pakettii myöten, älä sie yhtään eppäile. Mie täst lähenkii nyt sen Muttisen kans aseisiin tuolle ulkosalle. Miul on tää kenttäkännykkäin päällä jos siul on asiaa, sie sit vaan soittelet, myö nähhään

ilmoitti Rokkanen ja poistuu myymälän suuntaan noutamaan apulaistaan Muttista, jota tässä unessa esittää Aulis Karvonen (hänellekin voidaan laittaa sotilaskypärä päähän, jos sellainen löytyy).

Taistelupari Rokkanen – Muttinen siirtyy nyt matalana edeten näyttämön etuosaan tilapäisesti tuodun esteen taakse näkösuojaan. Matkalla Rokkanen opastaa apulaistaan Muttista:

Rokkanen: Sie sit täytät miulle panoslippaita sitä mukkaa kun mie ammun, mut piä pääs matalalla, muuten siulle voip tulla noutaja, mut näinkuu teet, nii siul ei oo siel mittää hättää.....No nyt sielt taitaa alkaa kuormuri peruuttaa (*kuorma-auton ääntä kaiuttimesta*). Mut ei mittään hättää, myö ootetaan et hää on tuon närreen kohal, silloi miä losautan puolet hinnoist pois.... sie sitten täytät tyhjii lippait sitä mukaa.....

(*Kaiuttimesta kuuluu konepistoolin sarjatulta muistuttavaa ääntä*) No nyt ne putos, kassohan sie.....Hei, mihin sie meet, ei täs mittään hättää oo, tuuhan sie sielt takasii ja täytä lippaat valmiiks, mie viel kasson, josko pitäis viel varmistaa.....ai mut tuoltahan peruuttaa jo toinenkin kuormuri (*ääntä kaiuttimesta*), kukas hää sitten on...? No nyt miun kännykkäin pärjää nii hitost jotta (*pärisevä ääni kaiuttimesta , Rokkanen kaivaa kännykän taskustaan*)...ai mut sehän onkii Lammioinen...

Lammioinen (*ääni kaiuttimesta*): No Lammioinen täällä, nyt on tapahtunut taisteluissa yllättävä käänne, sinne on tulossa kuormallinen Oltermanni-juustoja, joiden hinnat Puutin on jo ehtinyt pudottaa, ei voi mitään. Teidän pitää vetäytyä sieltä vähin äänin.

Rokkanen: Näinhän täs sit kävi, mut hyvii kakkosii oltiin, nii et älä sie poika turhii sure, ain ei voi voittaa, myö parast kuitenkin yritettii, ei myö tuolle vanjalle täs kohtii ennää mittää voia. Myö lähettänkii täst kottiin päin...

jutusteli Rokkanen Muttiselle.

Taistelupari siirtyy nyt Lammioisen komentohuoneeseen raportoimaan tehtävän suorittamisesta. Lammioinen kävelee hieman hermostuneesti huoneessaan puoliksi palanut Marlboro-savuke hampaissaan. Lammioinen tumpaa savukkeen S-marketin tuhkakuppiin ja yrittää nyt rauhoittua:

Lammioinen: Tälläistä tämä hintasota nyt sitten on, mutta saatiinhan me kuitenkin ne leipien hinnat pudotettua ennen Puutinin yllättävää suurhyökkäystä. Torjuntavoitto tämä on meille. Prenikat tulee rintoihin, sen lupaan teille miehet.

Rokkanen: Soas mie teen mitä pittää, mut en mie niist prenikoist niin välitä. Mut eiköhän myö täs pärjätä, tuost pojast mie oon kyl ylpiä, ei siin mittää....

sanaili Rokkanen ja painaa samalla kenttäradion päälle. Siellä soi tilanteeseen sopiva tunnelmallinen musiikki , sävel on sama kuin valssissa ”Elämää juoksuhaudoissa”(kaiuttimesta):

”Elo tää hintasodassa on
meille käskynä kuin kohtalon.
Emme tienneet kun läksimme silloin,
kenen hinnat pysyä voi.
Minä vanhoja hintoja vain muistelen,
näen hintalappusi haalistuneet.
Vaikka taiston kentille jäisin,
sinun hintasi on viimeiset.....”

*Musiikin vielä soidessa Lammioinen, Rokkanen ja Muttinen poistuvat, eli Viljo Sivulan uni päättyy.
Ylimääräinen ”hintasodan” rekvisiitta poistetaan näyttämöltä.*

13.Kohtaus ”Verot ja karhut”

Eräänä aamuna Puromäen aulassa on sattumoisin useita ihmisiä paikalla. Sanelma Surakka tulee sisään tuohtuneena:

Sanelma: Joku (”piip”-ääni kaiuttimesta) autovero tuli taas maksuun, on se kumma, että nuo kaiken maailman verot on ihmisen riesana kehdestä hautaan !

Oleksi: On se kuitenkin hyvä, ettei sitä ensin mainitsemaasi kapistusta ole vielä verolle pantu.

Yhteiskuntaelämää laajasti tuntevana asiantuntijana Kauko Varonen päätti nyt pitää lyhyen luennon aiheesta verotus:

Kauko: Jos olet saanut itsellesi jonkun edun tai vaihtoehtoisesti aiheutat yhteiskunnan näkökulmasta jotain haittaa , todellista tai kuviteltua, niin yhteiskunta katsoo oikeudekseen panna sinut maksumieheksi saadakseen niistä kompensatiota, eli lyhyesti sanottuna verotuloja kassansa. Otetaan esimerkiksi vaikka niinsanottu dieselvero: Koska dieselpolttoaine on halvempaa ja sitä käytännössä kuluu yleensä vähemmän kilometriä kohti kuin vastaavassa bensiiniajoneuvossa, niin olet silloin saanut itsellesi vastikkeettomasti etua, mikä sinun tulee hyvittää yhteiskunnalle maksamalla erityistä veroa siitä. Myös perintöverossa on kyse vastikkeettoman edun aiheuttamasta rahan siirrosta perilliseltä yhteiskunnan taskuun. Eli jos jotain ilmaiseksi tai helpolla saat, niin siitä ilosta sitten maksat.

Margit Johansson oli jo jonkin aikaa odottanut suunvuoroa:

Margit: Kyllä se tuo kateus on yhtenä takapiruna tuossa verottamisessa. Kohta ne keksivät vielä sellaisen autottomuusveron, onhan se nimittäin niin, että ilman autoa elävä ihminen säästyy nyt monelta menolta, ja ainakin siltä autoverolta. Kyllähän siitä joku hyvitys pitää valtion saada, jää muuten verot saamatta meiltä kieroilta kitupiikeiltä.

Poikaystävä Viljo Sivula korjasi hieman Margitin näkemyksiä:

Viljo: Ei se mitään kieroilua ole, jos verolta välttyy, sitä kutsutaan paremmissa piireissä verosuunnitteluksi.”

Kauko: Oli miten oli, mutta kateus sinänsä näyttää olevan tärkeä liikkeellepaneva voima yhteiskunnassa.

Koska Puromäen aulassa näytti olevan vielä asiantuntevalta vaikuttavaa porukkaa, Majlis Kullberg kaivoi esiliinansa taskusta jonkun paperin ja kysäisi paikalla olijoilta:

Majlis: Mikä ihmeen lasku tämä tämmöinen on, enhän minä tunne edes koko firmaa, joku Justika ?

Margot Lundgren laittoi silmälasit päähänsä ja alkoi tavaamaan paperia:

Margot: Tämä näyttäisi tulleen sellaiselta perintätoimistolta, jota terveyskeskukset käyttävät nykyään laskujen karhuamiseen. Väittävät, että et olisi maksanut jostain terveyskeskuskäynnistäsi maksua, ja tässä nyt karhuavat sitä sinulta perintäkulujen kera.

Majlis: En minä nyt ymmärrä ollenkaan, mitä tuo on olevinaan, kävin kyllä joku aika sitten terveyskeskuksessa lääkärillä, mutta olen kyllä maksanut kaikki aina ihan presiis.

Margot: Minulle tuli viime vuoden puolella vastaavanlainen ihan käsittämätön karhu. Kun sitten selvittelin asia ristiin rastiin soittelemalla, selvisi, että alkuperäisessä laskussa oli ollut virheelliset vastaanottajan pankkiyhteydet. Maksoin sen maksuautomaatilla, mutta rahat eivät olleet tuon virheen takia siirtyneet minnekään. Ja sitten tulikin jo tuo perintätoimiston karhu.

Oleksi Masku puuttui nyt keskusteluun:

Oleksi: Mahtavatkohan ne käyttää jotain virolaisia perintätoimistoja vanhojen ihmisten pelotteluun ?

Margot: Mieheni kertoi, että parisen vuotta sitten hänen entisellä kotipaikkakunnallaan oli joku virolainen ollut hoitamassa perintätointia sillä seurauksella, että perinnän kohteena ollut asiakas oli löytynyt ammuttuna metsästä. No siitähän tuli sitten poliisijuttu; se virolainen sai useita vuosia linnaa ja pari suomalaista avustajaa ehdonalaista.

Majlis kauhistui ja kalpeni nyt entisestään.

Majlis: Herranjumala sentään, tähänkö ollaan nyt tultu !

Oleksi: Breznevinkin aikana se virolainen olisi saanut yksisuuntaisen junalipun Siperiaan; kaveri olisi päässyt sinne minne kuuluukin, eli ikiroutaista suota kuokkimaan.

Kauko: Nykyjärjestelmä on sen verran pehmo, että lakia rikkoneille annetaan vielä mahdollisuus rötösten uusimiseen.

Margot jäi lohduttelemaan järkyttynyttä Majlisia:

Margot: Mennääs katsomaan niitä sinun papereitasi, josko sieltä löytyisi se terveyskeskuksen alkuperäinen lasku; minä nimittäin pelkään, että tässä on käynyt kuten minulle viime vuonna, eli väärä pankkiyhteys laskussa.

14.Kohtaus ”Mukilointia”

Laina Lahtinen halusi hieman haastatella Puromäen ”sijaissairastajaa” Hanna Juvelaa:

Laina: Kuule Hanna, kun sinä olet tuollainen sosiaalinen ihminen ja mielelläsi autat muita heidän murheissaan, niin oletko koskaan joutunut sellaisiin tosi hankaliin tilanteisiin ?

Hanna alkoi kelata asioita päässään ja nappasi sieltä yhden tositapauksen malliksi:

Hanna: Silloin ennen Puromäkeen muuttoa asuimme rivitalossa. Naapurissa asui eronnut rouva kahden alaikäisen lapsensa kanssa. Yhtenä viikonlopun iltana ovikellomme soi; siellä oli naapurin lapset hätääntyneinä perheen lemmikit sylissä; sanoivat, että äiti on humalassa ja lyö heitä ja pyysivät lupaa tulla meille turvaan. Näin kyllä heti, että nyt oli tosi kysymyksessä, joten soitin samantien kaupungin sosiaalipäivystykseen ja kerroin tilanteen. Sieltä pyydettiin minua pitämään huolta lapsista kunnes saadaan apua paikalle. Lasten äiti kiersi huutaen ja rähjäten taloa ympäri ja yritti tulla sisään ovista ja ikkunoista. Noin tunnin päästä paikalle tuli kaksi sosiaalivirkailijaa poliisipartion saattamana. He ottivat lapset ja lemmikit hoteisiinsa ja veivät yöksi sellaiseen turvakotiin kaupungille. Viranomaiset sitten selvittelivät tilannetta talven aikana. Siinä kävi lopulta sitten niin, että oikeus määräsi lapset isälleen ja äiti jäi yksin siihen asuntoonsa.

Laina: Se taisi olla kova paikka sille äidillekin. Vaikka olihan se hyvä, että lapsilla oli isä, joka pystyi heistä huolehtimaan.

Hanna: No, miten sinä olet tullut miesten kanssa juttuun, onko ollut kärhämiä puoliskojen kanssa ?

Nyt oli sitten Lainan vuoro kurkistaa ajassa taaksepäin elettyyn elämään:

Laina: Onhan sitä ollut kaikenlaista, mutta yksi tapaus tulee erityisesti mieleen. 50-luvun lopulla minulla ja silloisella poikaystävällä meni sukset pahasti ristiin. Minua muuten kutsuttiin siihen aikaan toisella nimelläni ”Irja”. No, se poika tuli kielloista huolimatta meidän pihaan vonkaamaan. Minähän en vihapäissäni korvaani lotkauttanut. Mutta hänpä ottikin oikein ryhdikkään asennon siinä piharappujen edessä ja alkoi laulamaan tutulla iskelmän nuotilla:
”Irja ostan sulle traktorin, vaikka telaketju-Zetorin..., suureen maailmaan kanssas käydä saan..., jän sua kaipaamaan...”

Hanna: No olipas se romanttinen esiintulo nuorelta mieheltä. Selvisikö ne teidän ongelmat, vai kuinka siinä sitten kävi ?

Laina: No en tiedä, mitä selvisi, mutta me on nyt oltu kohta 50 vuotta aviossa.

Hanna: Onhan se aika pitkäaikainen lääkitys nuoruuden vaivoihin.

15.Kohtaus ”Ääniharavat, aikuisviihdettä”

Kunnallisvaalit olivat taas kerran onnellisesti ohi ja Johannes Paronen ja Kauko Varonen vasemman laidan puolustajina olivat paikalla Puromäessä kiittelemässä läpimenostaan niitä kansalaisia, joiden äänten turvin epäilivät vaalituloksensa saaneen.

Kauko: Olihan se läpipääsy siinä ja siinä, mutta RKP:n porukat vetävät täällä aina sellaisen äänisaaliin, että tästäkin pitää olla kiitollinen.

Parosen piti lisätä siihen vielä jotain, mutta katsoi sitten paremmaksi olla selittelemättä mitään sen enempää.

Viljo Sivula sai nyt hyvän tilaisuuden kertoa omia näkemyksiään vaalien ääniharavista:

Viljo: Onhan se tietenkin niin, että tietyt puolueet ja jotkut yksittäiset ehdokkaat vetävät ääniä milloin enemmän ja milloin vähemmän. Mutta jos katsotaan pitkällä aikavälillä kaikkia meidän poliittisia vaaleja, niin siellä on pari nimeä, jotka ovat säilyttäneet suosionsa vuosien saatossa; nimittäin Aku Ankka ja Vene.

Margit Johansson päätti nyt kritisoida poikaystävänsä näkemyksiä:

Margit: Kyllähän minä sen ymmärrän, että jotkut haluavat äänestää kaikkien hyvin tuntemaa Aku Ankaa, mutta tuo Veneen äänestäminen ei nyt mene minulla jakeluun.

Viljolla oli tässä siis selittämisen paikka:

Viljo: Suomihan on tuhansien järvien maa, joten vene on ihan pätevä kulkupeli täällä, ja varsinkin kirkkomatkoilla sellainen monen soudettava vene tarjosi aikoinaan liukasta kyytiä seurakuntalaisille.”

Margit: Ai jassoo, se on taas tuota sorttia.

Margit poistui paikalta närkästyneen oloisena kahvion suuntaan.

Kahviossa Margit alkoi jo hieman tasaantua poikaystävänsä Viljon vinoilevista vihjauksista ja alkoi puolestaan kertoa Hiljalle erästä mieleen sattumalta muistunutta tarinaa vuosien takaa:

Margit: Edesmenneen mieheni Börjen lääkärikollega Ulf oli erikoistunut anestesiaan, eli hän oli sellainen nukutuslääkäri. ”Uffe” oli ulkomaantyömatkallaan käynyt punaisten lyhtyjien alla, eli paikassa, jossa voi harrastaa sellaista aikuisviihdettä, niinkuin nykyisin sanotaan. Talosta pois lähtiessään Uffe kertoi häntä palvelleelle henkilölle olevansa lääkäri, ja kysäisi vielä, että arvaako tämä, minkä alan lääkäri Uffe on. No tuo nuori ammattilainen vastasi, että narkoosilääkäri. Uffe tietenkin kysyi heti, että mistä hän tuon tiesi. No tuo nuori nainen siihen sitten selitti, että silloin muutama minuutti aikaisemmin kun heillä oli se yhteinen juttunsa, niin hän ei kyllä tuntenut yhtään mitään koko aikana.

Hilja ensin hieman punastui Margitin kertomalle jutulle, mutta ratkesi samantien heleään vapauttavaan nauruun.

Margit oli jo siirtynyt aulaan, kun Laina Lahtinen puuskutti kahvion ohi hänen peräänsä:

Laina: Onkohan tuo Hilja alkanut naukkailemaan jotain naista väkevämpää, kun noin punottaa naama?

Margit: Kuule, eiköhän tuo punotus tule ihan vaan runsaasta nauramisesta.

Itsenäisyyspäivä oli taas kerran ohi ja Puromäessäkin alettiin palaamaan linnan juhlien jälkeiseen ”haikeaan” aikaan.

Majlis: Niistä linnan juhlista puheenollen, oli se kauheeta, miten lyhyessä mekossa se Jenni meni jumalanpalvelukseen.

Laina: Olihan hänellä ihan asiallinen sininen iltapuku

Majlis: Minä tarkoitan nyt sitä kun he menivät Saulin kanssa aamupäivällä sinne kirkkoon.

Laina: Kyllä niillä säärillä voi mennä minne vaan, ja vaikka nakuna. Meikäläisellä pitää olla kahdet tukisukat ja pitkä tanttumi eittei suonikohjut näy.

Kauko Varonen piti taas kerran oman yhteiskunnallis-poliittisen puheenvuoronsa tähänkin päivänpolttavaan aiheeseen liittyen:

Kauko: Olihan siellä ikimuistoiseen tapaan paikalla erilaisia julkkiksia, ministereitä, valtioneuvoksia, professoreita, olympiaurheilijoita ja muita ”kansanedustajia”. Vaan olipa se Sauli työväen ikiomana presidenttinä kutsunut sinne yhden Sven Dufvankin vaimoineen jostain Kainuun puolesta. Mutta ei ole tainnut olla yhtään maajussia paikalla sitten Johannes Virolaisen.

Viljo Sivula lupasi tässä kohdin kantaa kortensa yhteiseen kekkoon:

Viljo: Minä olisin kyllä entisenä pienviljelijän poikana mennyt halusta mukaan. Olisin näin sinkkuna leskimiehenä ottanut vaikka sen Miia Nuutilan daamikseni, tai sitten sen toisen nätin flikan, sen Laura Birnin.

Margit: Jassoo, kyllä sitä nyt intoillaan kun juhlat on förbi.

tuhahti Margit Johansson poikaystävälleen ja suuntasi kulkunsa kohti Hiljan houkuttelevasti höyryäviä kahvipannuja.

Kalle Grön ilmestyy paikalle keppiin nojaten.

Kalle: Itsenäisyydestä puheenollen, kenestäs se Suomi oikeastaan on itsenäinen ?

Majlis: No Venäjästä tietenkin, ja siitä me saamme kyllä kiittää meidän sotaveteraaneja.

Kalle: Mutta ollaanhan me nykyisin itsenäisiä myös Ruotsista ja Saksasta, keitäs me siitä saamme kiittää ?

Tapani: Henkilökohtaisesti kiitän noista itsenäisyyksistä veteraanien lisäksi Venäjää, Englantia ja Yhdysvaltoja ; isäni muuten oli yhtenä ajamassa saksalaisia Lapista keväällä 1945 - mennäänkö me jo sinne saunaan Kalle ?

totesi Tapani Jokinen ja tarttui reppuunsa.

16.Kohtaus ”Rahapeliä”

Kahdeksankymppinen Gunnar Berg laahustaa omaa rauhallista tahtiaan pitkin Puromäen käytävää. Runsas ylipaino ja diabetes ovat omiaan hidastamaan miehen menoa. Martti Innanen teki aikoinaan laulun Gunnarin kaimapässistä, mistä Gunnar sai kuulla aivan riittävästi, joten puromäkeläiset ovat sittemmin antaneet sen asian olla. Gunnarilla on yllään hänen oma tavaramerkkinsä, pitkä harmaa takki, jonka taskuissa kulkee lähes kaikki jokapäiväisessä elämässä

tarvittava omaisuus; silmälasit, lääkkeet, avaimet ja iso kourallinen kolikkorahaa, suuret setelit Gunnar on jättänyt muiden murheeksi. Infon kohdalla Gunnar kääntyy jyrkästi oikealle ja sitten heti perään vasemmalle. Gunnar ottaa vielä muutaman lyhyen askelen kunnes huomaa edessään muovisen läpinäkyvän kuvun, jonka alla on tuoreen oloisia viinereitä. Gunnar kurottua vasenta kättään saadakseen pitävän otteen pikkulautasesta, vapaana olevalla oikealla kädellä hän nostaa muovikuvun ylös, poimii sen alta metalliset pihdit ja sovittelee hetken aikaa niiden leukoja viinerin ympärille. Viineri on nyt saatu onnistuneesti lautaselle, mutta missäs kahvikupit ovat? No ne olivat tietenkin vielä kauempana vasemmalla, ja kättä piti tosissaan oikaista, jotta etusormi osui ruskean kupin korvaan. Tuossa vaiheessa keittiössään puuhaava Hilja Haahti huomasi asiakkaan saapuneen hänen tulostuolalleen:

Hilja: Huomenta Gunnar, kahviako ajattelit ottaa, minä voin tulla auttamaan.”

Gunnar: Ei tässä mitään apua tarvita, kyllä tämä tästä hoituu, pitää vaan ottaa rauhallisesti, kun tahtoo vähän hengästyttää näin aamutuimaan.

Gunnar tarttui isolla kämmenellään kahvipannun kahvaan. Hieman käsi vielä viprasi, mutta kahvi valui kauniisti kupin pohjalle ja pannu palasi turvallisesti levyllään. Nyt Hilja vastuullisena kahvionpitäjänä päätti puuttua uudelleen peliin:

Hilja: Kuule, menepäs pöytään istumaan, niin minä tuon kahvin ja viinerin tarjottimella sinulle.

Näin myöskin tapahtui, ja Gunnar valitsi itselleen pöydän, jossa istuivat ennestään Kalle Grön ja Tapani Jokinen kuumaa kahvia tutisevin käsin hörppien.

Gunnar: Oletteko olleet uimassa, vai muutenko vain olette tukkanne kastelleet?

kysäisi Gunnar vaihteliaan oloisilta pöytäkumppaneiltaan.

Kalle: Ei oltu uimassa, muuten vaan oli kylmää ja kosteaa kyytiä, saunan kiukaasta oli kait proppu palanut.

Gunnarin piti kysyä jotain tarkennusta asiaan liittyen, kun hän samantien muisti jättäneensä kahvin ja viinerin maksamatta. Gunnar oli jo nousemassa ylös päydästä, kun Hilja kiiruhti paikalle:

Hilja: Älä suotta rasita itseäsi, kyllä asia voidaan hoitaa tässäkin.

Gunnar työnsi kättään oikeaan takin taskuun niin syvälle kuin käsivartta riitti ja alkoi hapuilla tukevilla sormillaan taskun pohjalla piileskeleviä kolikoita:

Gunnar: Ei tahdo oikein saada otetta, täytyy vaan yrittää kopeloida.

Hilja: No ei tässä mitään kiirettä ole, lupaavasta kilinästä päätellen voittomahdollsuuuteni vaikuttavat ihan hyviltä, se olisi muuten kolme ja kymmenen.

Lopulta Gunnar pamautti pöydälle arviolta puolisen kiloa metallitavaraa. Hilja poimi pinosta tarvittavan määrän kolikoita ja poistui keittiöönsä.

Kymmenen minuutin päästä Hilja huomasi, että Gunnar oli ilmestynyt takaisin kahvion tiskin taakse:

Hilja: No voi sentään, unohtuiko vielä jotain, minä olisin kyllä voinut tuoda pöytään?

Gunnar: Alkoi huikomaan siihen malliin, että pitää ottaa pullo vissyä, se tahtoo tuo diabetes tehdä tämmöistä.

selvitti Gunnar hengästyneen oloisena.

Hilja: Käykö tämä ?

Hilja nosti valkoetikettisen pullon kylmätiskistä.

Gunnar: Se on ihan hyvä, mutta nyt maksan kyllä tässä tiskillä samantien.

Gunnar alkoi tunnustella takkinsa oikeaa taskua.

Gunnar: No, missäs ne kolikot on, niitähän jäi vielä iso pino.

Hilja: Sinä saatoit laittaa ne vaihteeksi vasempaan taskuun.

ehdotti Hilja ja antoi näin Gunnarille ikäänkuin viiden pisteen vihjeen.

Gunnar: Olet ihan oikeassa

Gunnar alkoi vaihteeksi venytellä vasenta kättään. Seurannut voimisteluesitys oli vastaavanlainen kuin kymmenisen minuuttia aikaisemmin, nyt vain harjoitusvuorossa oli vasen käsi oikean sijasta.

Gunnar: Saas nähdä, kuinka tällä toisella arvontakierroksella käy.

Gunnar jatkoi kaivamista kunnes kasa keltaista metallia kolahti tiskiä Hiljan arvioitavaksi ja kahden euron suuruisen voitto-osuuden lunastusta varten.

Gunnar oli laittamassa loppuja rahojaan takaisin takin taskuun, kun yksi innokas kolikko pääsi karkuun ja lattialle kierimään:

Gunnar: Sehän lähti kuin sukupuolitauti eräästä helsinkiläisestä kaupunginosasta.

Gunnar kumartui ja poimi karkulaisen parempaan talteen.

17.Kohtaus ”Rysän päältä”

Eläkeläisrouva Karoliina Nyman oli tarvinnut yllättäen virkavallan auttavaa kättä. Samuli Suuronen ja Tapani Jokinen olivat tapansa mukaisesti suorittamassa päivän ”lehdistökatsausta” Puromäessä, kun Karoliina saapuu paikalle silmät pyöreinä:

Karoliina: Ette ikinä arvaa, mitä mulle sattui viikonloppuna. Olin lauantai-iltana tuttavilla kylässä ja siellä meni sen verran myöhään, että pääsin lähtemään kotiin vasta joskus puoli kaksi yöllä. Olin päässyt autollani jo melkein taloni pihaan, kun huomasin jonkun vieraan auton seuraavan minua. Tuohon aikaan ei yleensä ole paljon liikennettä meidän omakotialueella, joten hieman ihmettelin tuon oudon liikkujan tarkoituspäätä, varsinkin kun auton rekkarikilpi näytti ulkomaalaiselta. Pysähdyin vähän ennen pihaan ajamista ja jäin autooni tarkkailemaan tuon vieraan auton liikkeitä. Sekin pysähtyi sinne perääni kapealle lumivallien reunustamalle tielle. Näin nyt, että autossa istui kuljettajan paikalla joku mies, eikä muita näkynyt. Ajattelin, että jotain pitää nyt tehdä, nousin

autosta ja lähdin kävelemään tuota autoa kohti. Se mies vain istui siellä autossa, vaikka annoin selviä käsimerkkejä saadakseni hänet ulos autosta kertomaan, mistä on kysymys.

Samuli: Mitäs sitten tapahtui ?

Karoliina: No, menin sitten takaisin autolleni, ja juuri kun olin saanut oven kiinni, tuo mies tuli ulos autostaan ja lähti tulemaan vauhdilla minua kohti. Tajusin heti, että nyt ei asiat ole kunnossa, nappasin kännykkäni kouraani ja näpyttelin nopeasti hätäkeskuksen numeron 112. Onneksi hätäkeskus vastasi heti ja ehdin jo sanoa nimeni ja osoitteeni, kun se äijä tempaisi autoni oven auki ja yritti tulla sisään. Minä repäisin kahvasta ovea takaisin kiinni minkä jaksoin ja huusin täyttää kurkkua, että et saatanan äijä koske minuun. No se taas karjui ulkomaan kielellä:

(karhea miehen ääni kaiuttimesta) ”juu aar kreisi vuman, aar juu koolling poliis ?”

Sain onneksi vedettyä oven kiinni ja lukittua sen sisäpuolelta. Auki olevasta kännykästäni kuului hätäkeskuksen päivystäjän ääni, joka kysyi, että olenko vielä siellä ja kunnossa. Hän sanoi, että kaikki äskeinen mekastus meni heillä nauhalle ja sinne lähtee samantien poliisipartio.

Samuli: Mitäs se ulkolainen sitten teki ?

Karoliina: Se ulkolainen äijä yritti nyt kiireisesti peruttaa autoaan pois siltä meidän tieltä, mutta se auto luisti pehmeässä lumessa ojaan ja jäi sinne kiinni:

(voimakasta auton moottorin ääntä kaiuttimesta, ja senjälkeen hälytysajoneuvon pillin ääntä)

Se äijä kaasutteli vielä siellä autossaan, kun poliisit tulivat paikalle ja nappasivat sen sieltä verekseltään kiinni. Vasta siinä vaiheessa uskalsin tulla ulos autostani ja menin sisälle talooni. Ikkunasta näin, kun poliisiauto poistui se äijä mukanaan. Soitin vielä aamulla poliisilaitokselle kysyäkseni, että missä nyt mennään tämän asian kanssa. Se päivystävä poliisi sanoi, että heillä on niinsanotusti homma hanskassa ja että minulla ei ole syytä huoleen.

Tapani: No olipas se varsinainen dekkari-tarina.

totesi Tapani Jokinen hämmentyneenä.

Karoliina jatkoi vielä:

Karoliina: En kyllä oikein ymmärrä, mitä se mies yritti – rahaa minulla ei ole ja neitsyyskin on jo mennyt.

”Komissaario” Suuronen oli mietteliäämpi ja totesi sitten rauhallisesti:

Samuli: Se oli kyllä tuon ulkolaisen asiakkaan onni, että tämä tapahtui viikonloppuna; paikallisella poliisilaitoksella on tietääkseni viikonloppuisin voimassa oma erikoistarjouksensa: Käsiraudat tulee puhtaana käteen.

18.Kohtaus ”Hilut kintussa ja punaisia lankoja”

Kalle Grön ja Samuli Suuronen istuivat kahviossa, kun Johannes Paronen ja Kauko Varonen

istuutuvat viereiseen pöytään pitämään omaa sosiaalis-poliittista tuumapalaveriaan. Samuli sai nyt hyvän syyn vaihtaa puheenaihetta ja kääntyi noiden kahden lähikansanvallan edustajan puoleen:

Samuli: Mitäs mieltä muuten olette noiden poliitikkojen viimeaikaisista toilailuista ? Ei ole pitkä aika siitä, kun Kanerva ja Kaikkonen olivat raastuvassa, ja nyt on jo Hautalakin hätää kärsimässä. Saa nähdä, kuka lähtee vielä tiilenpäitä lukemaan.

Kauko Varonen rykäisi nyt ennakoivasti siihen malliin, että kohta tulee asiaa aiheesta:

Kauko: Jos jollekulle istumista tulee, niin se ei olisi suinkaan ensimmäinen kerta itsenäisen Suomen historiassa, kun kansanedustaja tai ministeri istuu vankilassa. Tähän mennessä 125 suomalaista kansanedustajaa on ollut vankilassa jossain elämänsä vaiheessa. Kukaan heistä ei ollut siellä lahjusten tai muiden taloussotkujen takia, vaan niinsanotuista poliittisista syistä. Vuonna 1923 lähti kerralla lusimaan 23 Sosialistisen Työväenpuolueen kansanedustajaa, loput 177 demokratian tukipylyvästä saivat sitten päättää maan asioista haluamallaan tavalla.”

Johannes: Tietääkseni eniten noissa poliittisissa vangeissa oli SDP:n kansanedustajia, SKDL ja Sosialistinen Työväenpuolue tulevat sitten seuraavilla sijoilla.

Kauko: Pitää paikkansa, sodan jälkeen pääsi turvasäilöön myös joitain veljiä oikealta laidalta; heitä epäiltiin niinsanotuista sotarikoksista ja asekatkennästä.

Kalle Grön tiivisti nyt edellä kerrotut tosiasiat Suomen poliittisesta historiasta:

Kalle: Silloin ennen sotia hallituksen ei tarvinnut pätkäillä opposition välikysymyksiä, kun välikysyjät istuivat Tammisaaressa asti. Toisaalta toverit taisivat tallettaa silloisia ajatuksiaan vessapaperille; puuseen on kyllä sittemmin korvannut peesee. Historian opetus on siis, että jos haluaa päästä kiven sisään, niin yksi tapa on ryhtyä SDP:n poliitikoksi, vai kuinka ?

Johannes oli tässä kohdin kyllä epäröivä:

Johannes: Mahtaako tuo nyt olla noin suoraviivaista ja yksinkertaista, onhan meillä nyt noita porvaripoliitikkoja jonossa asti odottamassa tuomioitansa. Katsotaan sitten sen jälkeen, kuinka meidän vasemman laidan pelureiden käy.

Kauko: No jos sinä Jussi jostain syystä joudut liriin, niin kyllä minä näin oikeuden maallikkojäsenen ominaisuudessa lupaan pitää sinunkin puoliasi.

Kauko ja alkoi selata omaa paperipinoaan siihen malliin, että oli ilmeisesti aika siirtyä päivän varsinaiseen aiheeseen, eli kaupungin sosiaalitoimen tulevaisuuden suunnitelmiin.

Kauko ja Jussi saivat selvitettyä sosiaalitoimen ”sotkuja” sen verran, että päättivät lopettaa palaverinsa. Kauko oli vielä keräämässä papereitaan pöydältä, kun Tapani Jokinen tupsahti paikalle:

Tapani: No nyt on sitten kaupungin sosiaaliasiat reilassa, vai kuinka ?

Kauko näki Tapanin ilmeestä, että mies ei ollut ihan tosissaan, enemmänkin taisi piruilla tuo Jokinen. Kauko kuitenkin tavoilleen uskollisena vastasi kysyjälle:

Kauko: No sen verran käytiin asioita läpi, että on kanttia mennä seuraavaan valtuuston kokoukseen niistä keskustelemaan RKP-läisten ja muiden porvareiden kanssa. Muuten Tapani, sinun isäsihän oli aikoinaan politiikassa SKDL:n riveissä, taisi olla muistini mukaan kerran jopa ehdolla eduskuntaan. Miten se punaväri teidän sukuun tarttui ?

Tapani joutui nyt kelaamaan historiasta asioita, joiden kanssa ei ollut tarvetta pähkäillä sitten 70-luvun vuosien. Jotain jutun juonta sieltä alkoi sitten nousta takaisin päivänvaloon:

Tapani: Kyllä kait pitää palata ajassa ihan sinne 1800-luvun lopulle. Isäni vaari Kalle Jokinen oli syntynyt talollisen pojaksi. Siihen aikaan perintöasiat menivät siten, että vanhin poika peri tilan maineen ja metsineen. Ja koska Kalle oli järjestyksessä perheen toinen poika, sai hän aikuiseksi vartuttuaan luvan jättää syntymätilansa ja liittyä siten maaseudun tilattomien joukkoon. Kalle oli käsistään kyllä kätevä ja hän sitten opetteli rakentelemaan kivinavettoja, joilla oli siihen aikaan kysyntää. Kalle meni avioon naapurikylän Ainin kanssa, rakensivat itselleen mökin ja hankkivat sitten lapsia sen ajan malliin, eli melkoisen liudan. Kansalaissodan alettua Kallella ja Ainilla ei ollut vaikeuksia päättää kummalle puolelle kuulua, eli väri oli jo valmiiksi punainen.”

Tuossa kohtaa Kauko hieman keskeytti Tapanin yhteiskunnallista analyysiä:

Kauko: Onhan se toki niin, että jos on koiraksi kasvanut, ei voi päättää linnuksi ryhtyä.

Tapani siitä sitten jatkoi sukunsa tarinaa:

Tapani: Kansalaissodan aikaan Kallen ja Ainin vanhin lapsi Anselmi oli 19-vuotias. Anselmi oli menestynyt hyvin koulussa, ja hänen opettajansa oli sitä mieltä, että Anselmin pitäisi hakea ”seminaariin”, eli valmistua opettajaksi. Minulla ei ole tietoa siitä, oliko vaarini Anselmi mukana taisteluissa. Sen verran tiedän, että hän oli varsinaisen sodan jo päätyttyä tulossa töistä kotiin, kun hänet yllättäen pidätettiin ja kuljetettiin Lahden Hennalaan vankileirille.

Kauko: Olisiko pidättäjänä toiminut niinsanotun ohranan korvaava tuote; virallisestihan kyseinen poliisiorganisaatio perustettiin hieman myöhemmin.

Tapani: No oli pidättäjä kuka tahansa ja pidätyksen todellinen syy mitä sitten olikin, niin olosuhteet tuollaisella vankileirillä olivat surkeat millä tahansa asteikolla mitaten. Ja eihän noiden Auschwitz-kokemusten jälkeen tuolloin vielä teini-ikäisestä Anselmista koskaan täysin tervettä tullut. Anselmin hakemus opettajaseminaariin tuli sekin bumerangina takaisin, syynä oli kuulemma tuo puniikkitauti.

Kauko: Jos ei tuossa myllytyksessä punaväri tartu, niin ei sitten missään.

totesi Kauko Varonen, jonka punaisuus syineen ja seurauksineen oli ollut tiedossa jo vuosikymmeniä.

19.Kohtaus ”Rillutellen”

Laina Lahtinen ilmestyy huolestuneen näköisenä Sanelman huoneeseen:

Laina: Onko mitään tietoa Olga Nuposesta ? Kävin jo eilen hänen huoneensa ovella, mutta ei ollut

ketään kotosalla, eli missä mahtaa mummo luurata, meidän piti tehdä yhdessä poppanaa.”

Sanelma: Voi kuule, ei minulle ole tullut mitään tietoa Olgan menoista.....hei muuten, Rosa Roman saattaisi tietää jotain asiasta, soitetaanpa hänelle ja kuulostellaan.

Tuloksena Sanelman soittoyrityksestä on tuttuakin tutumpi naisääni.:

Ääni kaiuttimesta: Soititte matkapuhelimeen, johon juuri nyt ei saada yhteyttä, yrittäkää hetken kuluttua uudelleen...

Sanelma: No voi hyvänen aika, kyllä minun nyt pitää alkaa selvittämään, minne ne naiset ovat kadonneet, ja jos kuulet jotain, niin pidä minutkin ajan tasalla.

Sanelma huokaisi ja yritti taas keskittyä Puromäen moninaisiin muihin murheisiin.

Sanelma on palaamassa aulasta huoneeseensa, kun hänen puhelimensa soi:

Sanelma: Puromäen palvelutalo, Sanelma Surakka...

Ääni kaiuttimesta: Imatran Cumuluksesta Merja Honkanen , päivää. Meillä on täällä asiakkaana kaksi rouvaa, joista toinen kertoi asuvansa siellä Puromäen palvelutalossa, nimi on Olga Nuponen, niin ja hänellä on matkaseuranaan Rosa Roman. Nyt on käynyt niin, että rouvien piti maksaa hotellihuoneesta kahdelta vuorokaudelta, mutta rahat eivät valitettavasti riitä, kolme sataa euroa puuttuisi. Niin, että mitäs me nyt tehdään tämän asian kanssa.....niin ja kuljetus sinne Puromäkeen pitäisi vielä saada...

Sanelma miettii hetken kuumeisesti:

Sanelma: Voi herranen aika, hyvä sentään, että löytyivät, on tässä jo oltu huolestuneita, poliisillekin jo ajattelin tehdä katoamisilmoitusta. Käyhän se niin, että laitatte meille tänne sen hotellilaskun, ja tuota...tuota, järjestän heille kuljetuksen täältä päästä, tulevat sitten varmemmin perille oikeaan osoitteeseen.

Ääni kaiuttimesta (Merja Honkanen): Näin se varmasti pitää tehdä. Minä vahdin täällä rouvia, kunnes noutaja saapuu. Niin ja laitan sen laskun tulemaan teille, tuolta teidän nettisivulta näkyy löytyvän osoitekin.

Mutaman tunnin kuluttua Sopasen taksi ajaa Puromäen pihaan matkustajinaan rouvat Olga Nuponen ja Rosa Roman. Taksiryrittäjä Sapanen saattaa rouvat sisälle ja -varmuuden vuoksi - Sanelma Surakan huoneeseen asti. Rouvat tunsivat jo niskassaan tulevan ”tulos- ja kehityskeskustelun” paineen.

Sanelma oli sinänsä jo helpottunut kadonneiden hoidokkiensa löytymisestä, joten vuorokeskusteluun siirtyminen saattoi tapahtua ilman suurempia ärräpäitä:

Sanelma: No niin tytöt, kumpi aloittaa ?”

Rosa rohkeampana rykäisi pari kertaa ja siirtyi itse asiaan:

Rosa: Niin tuota, me oltiin molemmat saatu juuri eläkkeet ja ajateltiin tehdä jotain kivaa ja

mieleenjäävää. No siitä se ajatus hotellireissusta sitten lähti liikkeelle. Kun muut olivat päässeet jo aikaisemmin kylpylämatkalle Imatralle, niin ajateltiin ottaa sellainen lohdutuspalkinto omaan hyllyyn. Ja ihan kivastihan se meni, paitsi mitä nyt rahan kanssa tuli sitten loppupäässä pieniä ongelmia, eli sellainen kassavajaus, kolmesataa euroa oli hävinnyt jonnekin.

Olga rohkaistuneena Rosan reippaasta aloituksesta päätti nyt jatkaa tarinaa:

Olga: Kyllä siellä ihan reipasta menoa oli. Siellä oli sellaisia nuoria räppäri-poikia esiintymässä. Käytiin hakemassa niiltä nimmaritkin käsivarteen, katsokaas..... Ja ne esitti meille ihan uuden piisinkin....hei Rosa, sinullahan on ne sanatkin jossain tallessa....”

Rosa kaivoi käsilaukkuaan ja veti sieltä paperin, jonka tekstin hän laulaa-luritteli Sanelmalle

Rosa: ”Räpäten”...

Meikä tässä jo tuumaa,
hei hei mitä jäbä duunaa,
voisit tulla jo meikän messiin,
mentäis vaikka kartsalle pissiin,
tai sitten lähdetään muuten vaan lätkiin
ennenkuin alkaa pahasti pätkiin,
josko tuo kuitenkin haittaa,
meikät kun taivalta kahden taittaa,
katottais sitten jotain majaa,
muuten ne sanoo et pankkaas rajaa,
vaikka eihän se niille kuulu,
jos joku toinen on vähän hullu,
ollaanhän sitä kaukaa tultu,
ja mitähän ne sitten meinaa,
jos meikä hiukkasen rahaa lainaa
ja johonkin vintille asumaan painaa,
ei sitä mammonaa tartte enempää haalii,
laitettas vaan unta kaaliin...

Sanelmalla oli nyt kommentin paikka:

Sanelma: Kovin näytätte olleen kaltaistenne seurassa siellä, eli vähän niinkuin Hunningolla.....no nythän sitten tiedetään, mistä sekin paikka löytyy... Ei tullut sitten mieleen soittaa tänne ja ilmoitella, missä olette....”

Olga: Oltaishan me soitettu, mutta kun Rosan kännykästä loppui akku – tuli kai senverran soiteltua Rosan kavereille.

Sanelma: Muuten Olga, senverran saat luvan olla sosiaalinen, että maksat takaisin Puromäelle aiheuttamanne ylimääräiset hotelli- ja taksikulut – eikö niin ?

Rosa: Näin me tehdään, ja heti seuraavasta eläkkeestä.

Sanelma: No niin, tämä sai nyt olla tässä.

totesi Sanelma lopuksi ja jäi odottelemaan laskuja Cumulukselta ja Sopaselta.

20.Kohtaus ”Tankeros love”

Kaiuttimista kuuluu ambulanssin pillin ääntä jonkin aikaa

Hetken kuluttua Sanelma ja Mirja Metsola tulevat vaiteliaina kahvioon ja istuutuvat pöydän ääreen itkettynein silmin. Hilja arvaa heti, että jotain erityistä on tapahtunut. Hilja kääntyy Sanelmaan päin kysyvä ilme kasvoillaan.

Sanelma: Selma on lähtenyt pois.

Tuon sanottuaan Sanelma hieraisee silmäkulmaansa.

Hilja: Siis lähtenyt, minne ?

Sanelma: Lähtenyt sinne , minne mennään vain kerran.

Hiljalle alkaa totuus valjeta, eikä hän omalta järkytykseltään ehdi vielä kysymään lisää kun Sanelma jatkaa samantien:

Sanelma: Selma oli illalla ottanut hyvin runsaan annoksen unilääkkeitä. Asunnon ovi oli aamulla hieman raollaan, ja yksi meidän hoitajista meni sisään tarkistamaan tilannetta. Mitään muuta ei voitu enää tehdä kuin tilata sairaankuljettajat paikalle. Unilääkkeet olivat lääkärin määräämiä, mutta Selma oli ottanut melkein kaikki kerralla. Patologilta saadaan varmaan varmistus jo huomenna. Ilmoitin heti aamulla poliisille, että voivat tehdä sitten omat tutkimuksensa ja päätelmänsä. Sairaalan psykologi on tulossa tänne puolilta päivin keskustelemaan..... , anteeksi, kyllä tämä tästä ohi menee , pidetään me täällä sitten sellainen oma hiljainen muisteluhetki sopivana ajankohtana.

Hilja, kuten muutkin Selmaa tunteneet, tiesi, että Selmalla oli ajoittain voimakkaan masennuksen kausia. Nainen oli niistä kuitenkin aikaa myöten toipunut ja ollut välistä liiankin aktiivinen ja oma-aloitteinen toimissaan, niin hyvässä kuin pahassakin. Selma oli joidenkin aikaisempien pimeiden kausiensa aikana ollut ammattilaisten antamassa psyykkisessä terapiassa. Tämä Selman viimeisin ja kohtalokkaaksi muodostunut sukellus pimeyteen oli ilmeisesti ollut sen verran nopea ja raju, että siihen ei ehditty reagoimaan ajoissa, mikä jäi tällä kertaa opiksi niin jälkiviisaille kuin muillekin...

Kalle Grön ja Tapani Jokinen olivat taas kerran menossa Puromäkeen saunomaan ja uimaan. Aulassa heitä kohtasi outo ja odottamaton näky: koko käytettävissä oleva tila oli täynnä lastenvaunuja. Kalle puki sanoiksi hämmentyneet ajatuksensa:

Kalle: Onko puromäkeläisten hoitouraa pidennetty vaihteeksi alkupäästä, vai mitä tämä on olevinaan ?

Mirja Metsola ehti hätiin paikalle ja antoi virallisen selityksen moiselle ilmestykselle:

Mirja: Täällä on tänään menossa sellainen äiti-vauva-tapahtuma, jossa mamma ja beibi voivat jumpata yhdessä ohjatusti, välillä ollaan pystyssä ja välillä pitkällään jumppasalin lattialla.

»

Tapani: Kyllähän tuo tuollainen pieni beibi on mukavan hellyyttävä olento, ihan toista kuin kuin sellainen tankeros love, vai mikä se nyt oli ?

Kalle sai tästä nyt ajatuksen tynkää:

Kalle: Tiedättekö muuten, mitä tankero on ruotsiksi. Se on dangeruu. Tästä on yksi tarinakin olemassa: Olof Palme oli aikoinaan jossain ulkomailla poliitikkoystävänsä Andersin kanssa. Illalla kokouksen jälkeen he sitten vierailivat paikallisessa eläintarhassa. Kun kaverukset tulivat ensimmäisen eläinhäkin kohdalle, Anders hihkaisi: Titta Olof, det är dangeruu ! No Olof vain nyökkäsi, eikä sanonut enempää. Seuraavan häkin kohdalla Anders taas totesi innoissaan: Titta, det är dangeruu ! Nyt Olof vähän hermostui ja sanoi: Men kärä Anders, alla djur här kan inte vara dangeruus. Anders puolestaan oli varma asiastaan ja ilmoitti siitä Olofille: Ja ja, de är, eftersom vid porten står en skylt, som säger, att All Animals Here Are Dangerous ! Eipä tuohon sitten ole muuta sanottavaa.

Mirjalla oli nyt ajankohtaista asiaa Kallelle ja Tapanille.

Mirja: Mitäs jos siirtyisitte käytävällä eteenpäin, tässä aulassa alkaa olla melkoinen suma.

Kahvion kohdalla Kalle yllättäen pysähtyi ja istahti tuolille:

Kalle: Täytyy vähän lepuuttaa ja oikoa jalkaa, se aulassa seisoskelu ei oikein tehnyt hyvää. Näin meidän kesken, nuo tankeros love-jutut jotenkin palauttivat mieleen asioita parin vuoden takaa. Olin silloin jo kuntoutumassa aivoinfarktistani ja aloin varovasti liikuskella tämän kepin tukemana. Olin käymässä Puromäessä, kun Selma Tokoi tuli reippaana tyttönä vastaan käytävällä ja kysyi, että tarvitsenko apua liikkumiseen. En sitten sen enempää ehtinyt vastaamaan, kun Selma otti tukevan otteen kainalostani, ja niin me sitten kuljettiin käsikynkkää ulos. Ilma oli silloin keväisen kaunis, ja niin me siinä käveltiin hissukseen kaupungin puistoon, istuskeltiin penkillä kuin nuori pari ikään.

Tapani: Eikös se Selma ollut aika temperamenttinen tyttö ?

Kalle: Oli ja ei riippuen mielialasta, Selmallahan oli sellainen kaksisuuntainen mielialahäiriö. Me kyllä tapailtiin senkin jälkeen, käytiin leffassakin kerran, se oli joku Bond-elokuva. Minä kyllä friskaannuin melkoisesti noihin aikoihin.

Tapani: Sitä se rakkaus teettää, joskus...

Kalle piti pienen tauon, huokasi ja jatkoi:

Kalle: No myöhemmin syksyllä Selman mieliala meni sen verran lujaa alas, että se oli sitten Selman menoa.

Tapani: Sellaista se elämä on – sådant är livet.

rohkaisi Tapani Kallea ja alkoi valmistautua saunaan menoon.

21.Kohtaus ”Hiljan jäähyväiset”

Gunnar Berg on vaihteeksi herännyt pirteänä aamuvirkkuna ja suunnistaa määrätietoisesti kohti Hiljan kuppilaa. Gunnar kaartaa pitkä takki hulmuten hänelle tuttuun kahviotilaan. Mutta sitten tapahtuu jotain aivan odottomatonta, joka loksauttaa Gunnarin suun ammolleen:

Gunnar: Mikä, mikä, mikä.....va hel.....

Gunnar pyörittelee päätään ja yrittää hahmottaa edessään olevaa kahvioksi olettamaansa tilaa. Pöydät ovat yhtä lukuunottamatta kadonneet ja tuolit on käännetty sorkat taivasta kohti. Koska keittiön suunnasta kuuluu jotain kolinaa, Gunnar kurkistaa raollaan olevasta ovesta ja näkee siellä Hiljan nostelemassa tavaroitaan pahvilaatikoihin.

Gunnar: Siis missä nyt mennään ?

Hilja keskeyttää pakkaamisen ja antaa uskolliselle vakioasiakkaalleen selvityksen:

Hilja: Nyt on niin, että rahani eivät enää riitä seuraavan kuukauden vuokraan, joten minun oli pakko irtisanoa vuokrasopimukseni Puromäen kanssa, eli elän täällä nyt kirjaimellisesti viimeistä päivää.

Gunnar ei vielä oikein sisäistänyt tuota Hiljan selitystä:

Gunnar: No, mutta eikö sitä löytyisi jostain lainaa sen verran, että saisi vuokran maksettua ?

Hilja: Se nyt vain ei toimi niin, kuukauden päästä olisi sama tilanne taas edessä, eli lainaa lainan päälle, ei onnistu.

valisti yrittäjän elämää jo kohtuullisesti kokenut Hilja.

Gunnar: Ne muuten nämä puromäkeläiset ehtivät välillä epäillä sitäkin , että olisit jäämässä mammalomalle tai jotain sellaista.

tunnusti Gunnar hetken epäröityään.

Hilja: No voi herranen aika, kyllä tämä kaikki johtuu ihan vaan siitä kun rahat ei riitä jukulauta.

Gunnar: Niin kai se sitten on, eli suu säkkiä myöten, vai miten se Viinanen joskus totesi - vaikka kyllä suoraan sanottuna meikäläisellä alkaa jo keittää ...kele ja saa....

manaili Gunnar ja kaiveli hajamielisesti takkinsa syviä taskuja, joiden pohjalla olisi rahaa ainakin viikon kahviovuokraan. Mutta tuo kultakaivosta muistuttava vanha takki oli Gunnarin, ei Hiljan – harmi sinänä, vaikka olihan Gunnar osaltaan tehnyt parhaansa pitääkseen Hiljan kahviota pystyssä.

22.Kohtaus ”Kaupungin tervehdys”

”Politiikan tehtävänä on yhteisten asioiden hoitaminen” - tässä hengessä kaupunginvaltuutetut

Johannes Paronen ja Kauko Varonen olivat kutsuneet Puromäkeen pienen raadin kuulemaan ja kommentoimaan heidän viimeistä kuntapoliittista keksintöään, eli aloitetta, jonka he aikovat esitellä seuraavassa kaupunginvaltuuston kokouksessa. Kaupunginvaltuutettu Paronen alkoi pohjustaa asiaa:

Johannes: Nythän on niin, että yleensä kaupunkilaiset saavat joskus satunnaisesti, tai sitten ei silloinkaan, kaupungin jonkun viraston lähettämän kirjeen, eli tiedonannon, jossa kerrotaan jostakin muutoksesta koskien vaikkapa kirjaston aukioloaikaa, tai muuta sellaista enemmän tai vähemmän virallista kylmää faktaa...

Oleksi Masku nostaa kätensä pöydältä keskeyttäen näin Parosen johdatuksen:

Oleksi: Viime viikolla sain jostain terveyskeskuksesta kirjeen, jossa oli jotain sellaista, että kirjanpitomme mukaan emme ole saaneet teiltä maksusuoritusta tereveyskeskuskäynnistäne silloin ja silloin; pyydämme teitä suorittamaan kyseisen maksun oheisella pankkisiirtolomakkeella; mikäli emme saa suoritustanne mainittuun eräpäivään mennessä, on meillä oikeus ryhtyä oikeudellisiin toimiin teitä vastaan. Ja vakuutusyhtiöiltä ja kaiken maailman lehtifirmoilta tulee yhtä paksua tekstiä harvase viikko....”

Johannes: No nyt iskit naulan kantaan Oleksi, juuri näinhän meillä nykyään valitettavasti toimitaan. Mutta hätä ei ole tämän näköinen, nimittäin mitä kaupungin toimiin tulee, aiomme tässä aloitteessamme ehdottaa täysin uudenlaista tiedotuskäytäntöä kaupunkiimme. Ajatus olisi, että kaupunki lähettäisi kerran pari vuodessa asukkailleen ystävällisen tervehdyskirjeen, jossa kerrottaisiin niistä mukavista asioista, jotka meitä odottavat ja toivotettaisiin vielä lopuksi hyvää kevään tai syksyn jatkoa...”

Margit: Ja pitkää ikää meille mummoille ja vaareille.

Johannes: Aivan , aivan, tässä olikin yksi syy, miksi esittelemme tätä ideaa ensimmäiseksi juuri täällä Puromäessä. Nimittäin, ikääntyneet ihmiset olisivat käsityksemme mukaan yksi keskeinen kohderyhmä ehdottamassamme tiedotuskäytännössä.

Margit: Juu, ei sitä tässä iässä jaksa enää tuolla netin sosiaalisessa mediassa surffailla; siellähän ne kaikenmaailman hipit vaan haukkuu toisiaan neekereiksi ja homoiksi, ja huorittelevatkin vielä mokomat keskenkasvuiset kakarat, Niin, ja järjestäkää nyt hyvät ihmiset meille jostain uusi kahvion pitäjä, meitä niin pistää vihaksi Hiljan kuppilan lopettaminen tuosta vain.

Kauko: Sitä kahvion vuokraa pitää kyllä tarkistaa alaspäin, ei se homma muuten pelitä.

Oleksi: No, paljonko sitä vuokraa pitäisi sitten pudottaa ?

Kauko: Sanotaan tuollaiset kolmesataa euroa.

Viljo: Ettei vaan olisi ollut pieniin päin tuo Hilja...

vihjaisi Viljo Sivula ovelan oloinen ilme kasvoillaan.

Margit: Anna nyt tuon asian olla !

tuhahti tyttöystävä Margit ja kääntyi Viljoon päin ikäänkuin vihaista ilmettä teeskennellen.

Johannes: Kiitos vaan teille kovasti kommenteista. Me sitten tuon Kaukon kanssa sorvailemme

sellaisen kaupungin ystävällishenkisen mallikirjeen valtuustolle esiteltäväksi.

Kauko: Minun pitää vielä tarkistaa, mille kaupungin menomomentille kustannukset sitten aikanaan vyörytetään

Johannes: Se on ihan oikein Kauko, valtuustossa on nimittäin aina joku, joka haluaa tehdä pilkulle seksuaalista väkivaltaa. Me Kaukon kanssa toivotamme teille kaikille hyvää päivän jatkoa. Heippa.

Paronen ja Varonen poistuivat kokoustilasta tietoisina siitä, että he taas pian palaavat tuttuun Puromäkeen tuttujen ihmisten keskelle.

ESITYS PÄÄTTYY

Näyttelijät poistuvat hetkeksi näyttämöltä, palaavat sitten takaisin aplodeja vastaanottamaan.

Kirjoittajan huomautuksia:

- Esityksen arvioitu kesto on vajaa kaksi tuntia, väliaika mukaan lukien.
- Kohtaukset (1- 22) esitetään kaikki samassa tilassa pääosin samoja lavasteita käyttäen. Eli käytännössä kohtaukset voidaan ketjuttaa yhteen ”pötköön”. Väliaika (20-30min) tarjoaa mahdollisuuden lavasteiden osittaiseen muuttamiseen.